

AWDURDOD TÂN AC ACHUB DE CYMRU



DATGANIAD O GYFRIFON

2017/2018

Tabl Cynnwys

ADRODDIADNARATIF.....	3
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU	11
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN FIS MAWRTH 2018	12
ADRODDIAD YR ARCHWILYDD.....	25
DATGANIAD SYMUD CRONFEYDD	28
DATGANIAD GWARIANT AC INCWM CYNHWYSFAWR.....	30
MANTOLEN.....	31
DATGANIAD LLIF ARIAN	32
POLISI'AU CYFRIFYDDU.....	33
NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL.....	43
Nodyn 1 – DYFARNIADAU BEIRNIADOL WRTH GYMHWYSO POLISI'AU CYFRIFYDDU	43
Nodyn 2 – RHAGDYBIAETHAU SYDD WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU AMCANGYFRIFO MAWR ERAILL	43
Nodyn 3 – ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU O DAN Y RHEOLIADAU	44
Nodyn 4 – DADANSODDIAD O WARIANT A CHYLLIDO.....	46
Nodyn 5 – GWARIANT AC INCWM A DDADANSODDWDYD YN ÔL EU NATUR.....	48
Nodyn 6 – GWARIANT AC INCWM GWEITHREDU ARALL	49
Nodyn 7 – INCWM A GWARIANT CYLLIDO A BUDDSODDI.....	49
Nodyn 8 – TRETHIANT AC INCWM GRANT AMHENODOL.....	49
Nodyn 9 – PEIRIANNAU, EIDDO, CYFARPAR (CYFARPAR DIOGELU PERSONOL) AC ASEDAU ANGHYFFWRDDADWY	50
Nodyn 10 – ASEDAU A GEDWIR I'W GWERTHU.....	52
Nodyn 11 – OFFERYNNAU ARIANNOL	52
Nodyn 12 – GWERTH TEG ASEDAU A RHWYMEDIGAETHAU A GEDWIR AR GOST WED'I HAMORTEIDDIO	54
Nodyn 13 – BUDDSODDIADAU TYMOR BYR.....	54
Nodyn 14 – STOCRESTRAU.....	55
Nodyn 15 – DYLEDWYR	56
Nodyn 16 – ARIAN AC EITEMAU CYFWERTH AG ARIAN.....	56
Nodyn 17 – CREDYDWYR	56
Nodyn 18 – DARPARIAETHAU	56
Nodyn 19 – CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO	57
Nodyn 20 – CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO.....	58
Nodyn 21 – CRONFA AILBRISIO WRTH GEFN	58
Nodyn 22 – CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF.....	59
Nodyn 23 – CRONFA BENSIWN WRTH GEFN.....	60
Nodyn 24 – CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS.....	60
Nodyn 25 – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU.....	61
Nodyn 26 – LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI A CHYLLIDO	62
Nodyn 27 – LWFANSAU AELODAU	62
Nodyn 28 – TALIADAU CYDNABYDDIAETH SWYDDOGION	63
Nodyn 29 – COSTAU ARCHWILIAD ALLANOL.....	64
Nodyn 30 – GRANTIAU	65
Nodyn 31 – PARTÏON PERTHNASOL	66
Nodyn 32 – GWARIANT CYFALAF A CHYLLID CYFALAF	68
Nodyn 33 – CYLLIDO GWARIANT CYFALAF.....	68
Nodyn 34 – YMRWYMIADAU CYFALAF.....	68
Nodyn 35 – PRYDLESI.....	69
Nodyn 36 – MENTER CYLLID PREIFAT (PFI).....	70
Nodyn 37 – PENSIYNAU (Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19).....	71
Nodyn 38 – RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN	78
Nodyn 39 – NATUR A GRADDAU'R RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL	79
CYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN	81
NODIADAU I GYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN.....	81

ADRODDIAD NARATIF

Diben y naratif hwn yw egluro strwythur y cyfrifon, disgrifio'n gryno gweithgareddau a strwythur Awdurdod Tân ac Achub De Cymru ('yr Awdurdod'), ac ystyried sefyllfa ariannol gyffredinol yr Awdurdod yn y cyd-destun economaidd cyfredol.

Mae Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn gyhoeddiad sy'n ofynnol o dan y gyfraith; ei brif bwrpas yw rhoi gwybodaeth glir ynghylch safle ariannol, perfformiad ariannol ac atebolrwydd am adnoddau Awdurdod Tân ac Achub De Cymru ar gyfer y flwyddyn ariannol 2017/18.

Mae cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2017/18 yn cynnwys y canlynol:

Datganiad Symud Cronfeydd – Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd a gedwir gan yr Awdurdod, wedi'u dadansoddi'n 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rheiny y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant) a chronfeydd eraill, na ellir eu defnyddio. Mae'r gwarged (neu'r diffyg) ar y llinell darparu gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod – mae rhagor o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae hyn yn wahanol i'r symiau statudol y mae angen eu codi ar y Gronfa Gyffredinol, ac mae'r llinell cynnydd/gostyngiad cyn trosglwyddiadau i gronfeydd a glustnodwyd yn dangos y Gronfa Gyffredinol statudol cyn gwneud unrhyw drosglwyddiadau yn ôl disgrisiwn.

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid – Mae'r Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yn dangos sut y defnyddir gwariant blynyddol gan yr Awdurdod a sut mae'n cael ei gyllido o adnoddau (cyfraniadau gan awdurdodau lleol, grantiau o'r llywodraeth, incwm arall ac ati) o gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan yr Awdurdod yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Cyflwynir incwm a gwariant y cyfrifir amdano o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – Mae'r datganiad hwn yn dangos cost cyfrifyddu darparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm a gyllidir gan drethiant. Mae awdurdodau lleol yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â'r rheoliadau, a all fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Er nad yw'r Awdurdod hwn yn codi incwm sy'n gysylltiedig â threth, mae rheoliadau cyfrifyddu awdurdodau lleol yn mynnu y paratoir y cyfrifon yn unol â'r un egwyddorion.

Mantolen – Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau roedd yr Awdurdod yn eu cydnabod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau heb y rhwymedigaethau) yn cael eu paru â'r cronfeydd a gedwir gan yr Awdurdod. Adroddir am gronfeydd mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd yn gronfeydd y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o gronfeydd ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft, y Gronfa Derbynyion Cyfalaf, y gellir ei defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled yn unig). Mae'r ail gategori o gronfeydd yn cynnwys cronfeydd sy'n dal enillion a cholledion nad ydynt wedi cael eu gwireddu (e.e. y Gronfa Ailbrisio), lle na fyddai symiau'n dod ar gael i ddarparu gwasanaethau oni y gwerthir asedau, a

chronfeydd sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad Symud Cronfeydd fel 'addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau'.

Datganiad Llif Arian Parod – Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chyfatebolion arian parod yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chyfatebolion arian parod trwy ddsbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido. Mae swm y llif arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredol yn ddangosydd allweddol o'r graddau y cyllidir gweithredoedd yr Awdurdod trwy incwm grant neu gan dderbynyddion gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi cael eu gwneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido yn ddefnyddiol wrth ddarogan hawliadau ar lifoedd arian parod yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyca) i'r Awdurdod.

Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân – Mae hwn yn dangos sefyllfa ariannol Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, gan nodi a oes arian yn ddyledus i'r Awdurdod gan Lywodraeth Cymru neu iddi er mwyn mantoli'r cyfrif, ynghyd â manylion ei asedau net. Mae'r cyfrif yn cyfuno Cynlluniau Cronfa Bensiwn Addasedig Wrth Gefn y Diffoddwyr Tân 1992, 2006, 2015 a 2016.

Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon

Mae hwn yn amlinellu cyfrifoldebau perthnasol yr Awdurdod a'i swyddogion am baratoi a chymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Mae'r datganiad hwn yn darparu adolygiad parhaus o effeithiolrwydd fframwaith llywodraethu'r Awdurdod, gan gynnwys systemau rheoli a rheoli risg mewnol, er mwyn cynnig sicrwydd ar eu heffeithiolrwydd a/neu gynhyrchu cynllun gweithredu rheoli i fynd i'r afael â gwendidau a nodwyd.

Nodiadau i'r datganiadau cyfrifyddu – Mae'r nodiadau yn rhoi gwybodaeth am y sail ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol a'r polisïau cyfrifyddu penodol a ddefnyddiwyd. Maent yn rhoi gwybodaeth nas cyflwynir mewn manau eraill yn y datganiadau ariannol ond sy'n berthnasol er mwyn eu deall.

Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Mae Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am ddarparu gwasanaeth tân ac achub effeithlon ac effeithiol i gymunedau de Cymru. Mae'r Awdurdod yn cwmpasu deg ardal awdurdod unedol ac yn cynnwys 24 aelod etholedig a dynnwyd o'r awdurdodau hynny yn gymesur â nifer yr etholwyr cofrestredig.

Mae'r Awdurdod yn gwario arian refeniw ar eitemau, a ddefnyddir fel rheol cyn pen y flwyddyn, a chyllidir hyn gan gyfraniadau'r deg awdurdod lleol cyfansoddol yn ôl cyfran eu poblogaeth. Ar gyfer 2017/18, roedd y canrannau fel a ganlyn:

	Gwerthoedd £000	Cyfran %
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	3,221	5
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	6,603	9
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	8,378	12
Cyngor Dinas a Sir Caerdydd	16,858	24
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	2,743	4
Cyngor Sir Fynwy	4,301	6
Cyngor Dinas Casnewydd	6,871	10
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	11,033	16
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	4,259	6
Cyngor Bro Morgannwg	5,939	8
Cyfanswm (nodyn 31)	70,206	100

Perfformiad Ariannol yn 2017/18

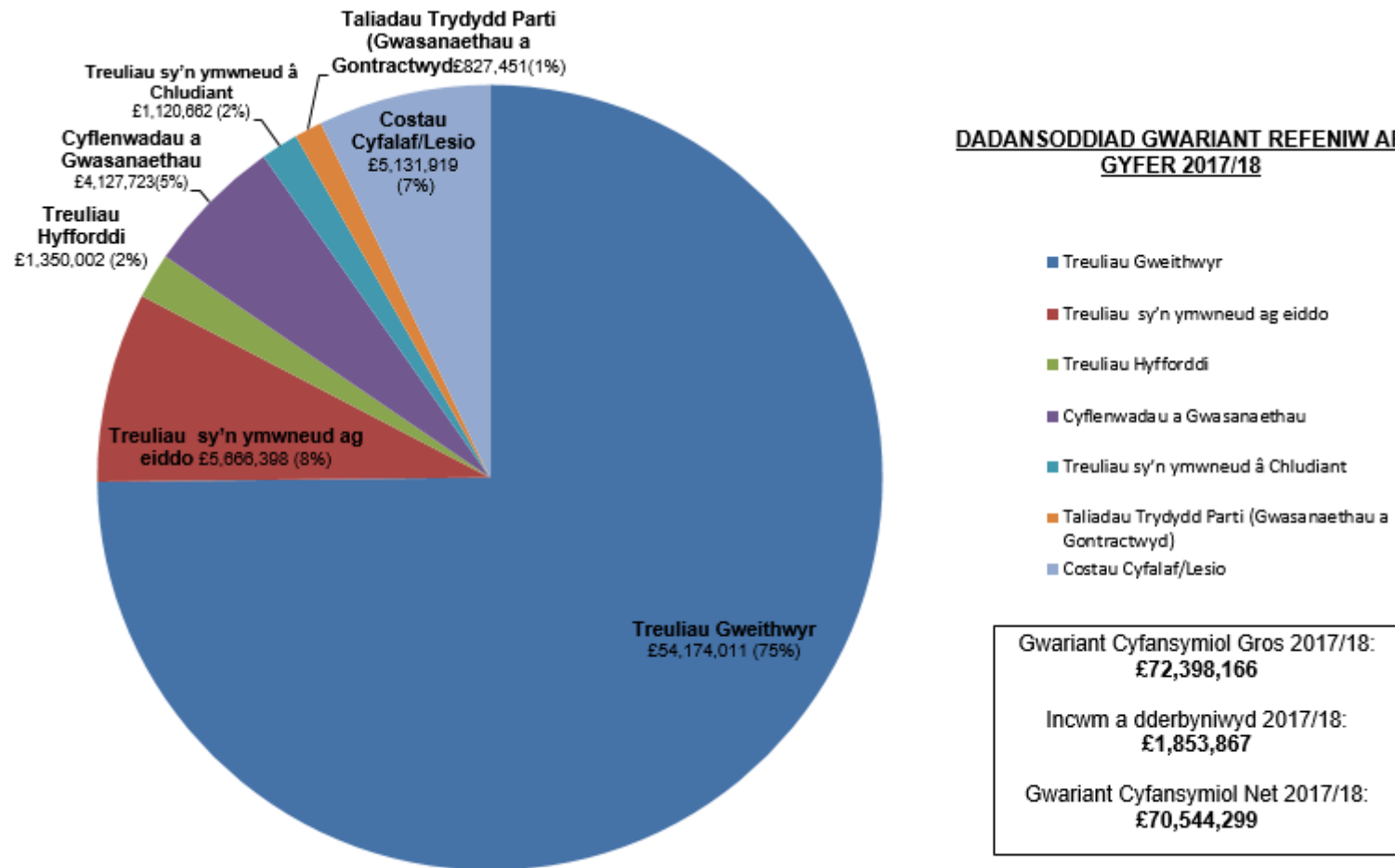
Cyfanswm y gwariant refeniw net ar gyfer y flwyddyn oedd £70.544 miliwn, o'i gymharu â'r gyllideb net o £70.206 miliwn. I raddau helaeth, roedd y gorwariant o £338k o ganlyniad o ail-flaenoriaethu prosiectau eiddo allweddol a buddsoddi mewn swyddi ychwanegol i niferoedd a oedd yn cael eu defnyddio i symud prosiectau gwella yn eu blaen. Mae'r rhain wedi cael eu cydbwysu'n rhannol gan danwariant yn y gyllideb ar gyfer cyflogau ymladdwyr tân ar alwad ac arbedion a wnaed ar staff rheoli o ganlyniad i'r Gyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus. Yn ogystal, mae gwariant uwch ar ardrethi annomestig cenedlaethol, ynni a chyfarpar diogelu personol hefyd wedi cyfrannu at y sefyllfa gorwariant gyffredinol.

Cyllideb Alldro	Cyllideb £000	Gwirioneddol £000	Amrywiant £000
Refeniw			
Gwariant (nodyn 5)	71,281	72,398	1,117
Incwm (nodyn 5)	(1,075)	(1,854)	(779)
Gwariant Net (nodyn 5)	70,206	70,544	338
Awdurdod Unedol (nodyn 31)	70,206	70,206	0
(Gwarged) / Diffyg	0	338	338
Cyfalaf (gan gynnwys llithriant)			
Gwariant Cyfalaf (nodyn 9)	8,285	4,234	(4,051)

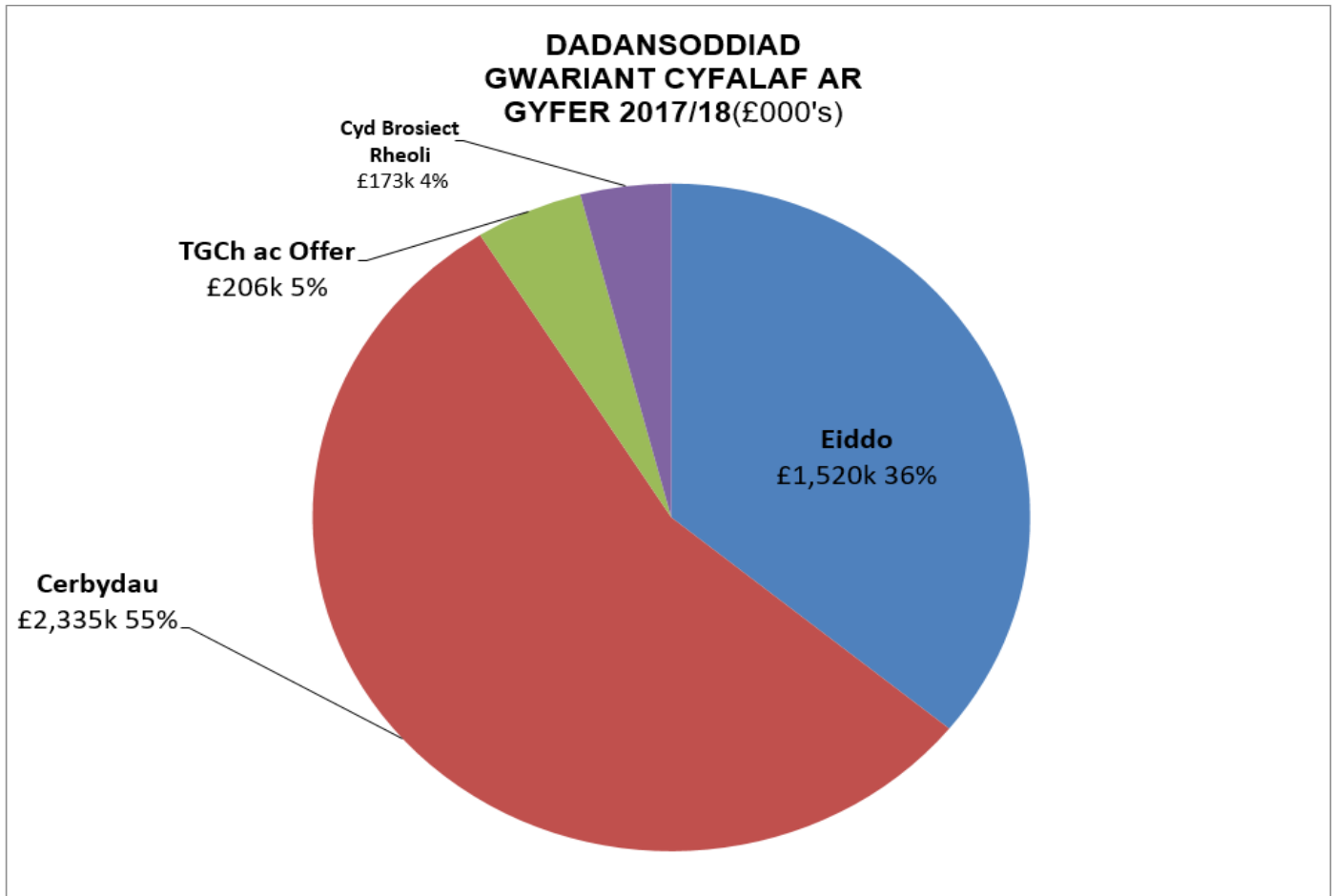
Ffynonellau Cyllid Refeniw

2016/17		2017/18
£000		£000
69,511	Cyfraniadau gan Awdurdodau Unedol (uchod a nodyn 31)	70,206
2,556	Grantiau Refeniw (nodyn 30)	3,100
68	Llog Derbyniadwy (nodyn 7)	72
1,200	Menter Cyllid Preifat Grant (nodyn 36)	1,161
1,072	Incwm arall, e.e. ffioedd, ad-daliadau	1,580

Gwariant fesul math 2017/18



Cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn oedd £4.2 miliwn



Benthyciadau Cyfalaf

Mae'r Cod Materion Ariannol yn caniatáu i'r Awdurdod bennu ei derfynau benthycia ei hun ar yr amod fod y Swyddog Ariannol Cyfrifol yn credu eu bod yn ddoeth, yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy. Mae benthyciadau sy'n weddill yn cynnwys y rhai hynny a ddarperir gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chyllid 'Buddsoddi i Arbed' ar gyfer prosiect y Gyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus, a Salix Finance Ltd mewn perthynas â chyllid di-log i gefnogi'r gwaith o osod goleuadau LED cynaliadwy. Yn unol â'i Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, mae'r Awdurdod wedi parhau i ddefnyddio balansau arian parod i gyllido'r rhaglen gyfalaf, felly ni chafwyd unrhyw fenthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn ystod y flwyddyn.

Costau Cyllido Cyfalaf

Y tâl a godwyd ar gyfrifon refeniw'r gwasanaeth i adlewyrchu cost asedau sefydlog a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau oedd £4.5 miliwn. Tâl tybiannol yw hwn am ddibrisiant a gwneir addasiad i falans diwedd y flwyddyn i ddirymu'r effaith ar falans y gronfa gyffredinol. Gwir gost cyllido cyfalaf i'r gwasanaeth yw £1.3 miliwn o log ar y benthyciad, £3 miliwn o ddarpariaeth lleiafswm refeniw a chyfraniad refeniw o £890k.

Perfformiad Anariannol yn 2017/18

Yn 2017/18, llwyddodd yr Awdurdod i ddarparu cydbwysedd rhwng gwasanaethau atal, amddiffyn ac ymateb brys, gyda'r amcanion gwella ar gyfer y flwyddyn yn parhau i gael eu hanelu at leihau cynnau tân bwriadol a gwella a sicrhau cynaliadwyedd y gwasanaeth at y dyfodol.

Roedd y Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar berfformiad a dangosyddion y gwasanaeth yn ogystal â chraffu ar y cardiau adrodd ar gynnydd yn erbyn pob un o'r amcanion strategol.

Mae'r tabl isod yn dangos rhai o'r gweithgareddau wrth wneud de Cymru'n ddiogelach yn ystod y deuddeg mis diwethaf.

	2016/17	2017/18
Tanau yr ymatebwyd iddynt	5,798	5,792
Tanau bwriadol yr ymatebwyd iddynt	4,054	4,202
Tanau eilaidd (glaswellt, gwastraff ac ati) yr ymatebwyd iddynt	3,542	3,834
Gwrthdrawiadau traffig ar y ffyrdd yr ymatebwyd iddynt	1,170	1,139
Gwiriadau diogelwch rhag tân yn y cartref a gynhaliwyd	19,916	17,396
Archwiliadau diogelwch tân i fusnesau a gynhaliwyd	1,015	890
Mynychwyr rhaglen Troseddau a Chanlyniadau	2,561	1,733
Mynychwyr rhaglen Ffenics	487	310

Mae'r Awdurdod yn parhau i gydweithio â nifer o bartneriaid mewn perthynas ag adleoli asedau, caffael, a darparu gwasanaethau atal ac addysgu. Roedd enghreifftiau o waith partner yn cynnwys gwaith i ailwampio Gorsaf Tân ac Achub y Barri, sydd bellach yn gyd-leoliad ar gyfer gwasanaethau tân ac achub ac ambiwlans, a sefydlu'r Gyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus ym Mhencadlys Heddlu De Cymru, sydd wedi adleoli canolfannau rheoli Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru a Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru i Ben-y-bont ar Ogwr.

Cynlluniau Ariannol ar gyfer y Dyfodol

Wrth edrych ar y tymor hwy, mae'n debyg y bydd y mesurau cyni cyfredol yn parhau i'r dyfodol rhagweladwy, a rhagwelir rhagor o doriadau. Bu i'r gyllideb refeniw a gafodd ei chymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub ar gyfer 2018/19 roi cynnydd o 1.36%, gan godi'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn i £71.163 miliwn.

Mae'r strategaeth ariannol tymor canolig yn rhagdybio rhagor o ostyngiadau i gyllid, gan wneud yr her o gynhyrchu cyllideb gytbwys yn fwyfwy anodd wrth wynebu pwysau o ran chwyddiant a'r buddsoddi sy'n ofynnol i gynnal effeithiolrwydd gweithredol. Felly, i ymdrin â'r bwlch cyllid a ragwelir, sydd rhwng £0.8 miliwn a £7.3 miliwn erbyn 2021/22, mae'r angen am raglen o brosiectau trawsffurfiol sy'n sicrhau arbedion yn parhau.

Mae'r rhaglen gyfalaf yn parhau i fuddsoddi yn ein portffolio asedau, yn benodol ailwampio gorsafoddedd tân, adeiladu'r cyfleuster Hyfforddiant Ymddygiad Tân Adrannol a disodli cerbydau. Mae buddsoddi hefyd yn parhau mewn offer gweithredol a TGCh, gan sicrhau bod gan ein personél yr offer gorau sydd ar gael.

Rhwymedigaeth Pensiwn

Yn 2017/18, ymddeolodd 24 o staff iwniform llawn amser a chwech o staff iwniform yn ôl y galw. Y rhwymedigaeth a aseswyd yn actiwaraid ar 31 Mawrth 2018 oedd £898 miliwn ar gyfer Cynllun

Pensiwn y Diffoddwyr Tân a £24 miliwn ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Cynnydd mewn rhwymedigaethau yw hyn o £48 miliwn a £2 filiwn yn y drefn honno ers diwedd y flwyddyn flaenorol.

O dan Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 (Buddion Cyflogeion), mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddarparu manylion yr asedau a'r rhwymedigaethau ar gyfer pensiynau sy'n daladwy yn y dyfodol i weithwyr – rhai cyfredol a rhai'r gorffennol. Amlinellir hyn mewn mwy o fanylder yn y datgeliadau i'r cyfrifon (nodyn 37).

Darpariaethau, Hapddigwyddiadau a Dileadau

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer taliadau sy'n ddyledus i ddiffoddwyr tân ar alwad o ganlyniad i setliad amodau gweithwyr rhan amser yn parhau i fod mewn grym.

Cyfrifyddu Wrth Gefn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae'r Datganiad o Gyfrifon yn dangos cronfeydd ariannol a ddygwyd ymlaen i 2018/19. Mae hyn yn gyson â thriniaeth gyfrifyddu'r blynyddoedd blaenorol, gyda chynnal a defnyddio cronfeydd yn ffurfio conglfaen o sefydlogrwydd ariannol corfforaethol a chynllunio gwasanaeth gweithredol yn y tymor byr a'r tymor canolig.

Effaith yr Hinsawdd Economaidd Gyfredol

Adlewyrchwyd goblygiadau ariannol y dirywiad economaidd yn glir yn y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ddiweddaedig. Drwy gydol y flwyddyn, parhaodd y gwasanaeth i roi pwyslais ar arbedion effeithlonrwydd, rheoli cyllidebau'n rhagweithiol a chynllunio caffael yn well mewn ymdrech i leihau costau yn ystod y flwyddyn a'r effeithiau ar gyllidebau yn y dyfodol.

Gwybodaeth Ychwanegol

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon hyn ar gael gan Bennaeth Cyllid a Chaffael. Hefyd, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd â diddordeb hawl statudol i archwilio'r cyfrifon cyn y cwblheir yr archwiliad. Hysbysebair argaeledd y cyfrifon i'w harolygu yn y wasg leol ac ar wefan yr Awdurdod (www.decymru-tan.gov.uk).

Cydnabyddiaeth

Yn olaf, hoffwn ddiolch i holl staff Cyllid a'u cydweithwyr ar draws yr Awdurdod, a weithiodd i baratoi'r datganiadau hyn. Yn ogystal, hoffwn ddiolch i'r Prif Swyddog Tân a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol am eu cymorth a'u cydweithrediad trwy gydol y broses hon.

Chris Barton

Trysorydd



Dyddiedig:

11 Chwefror 2019

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod wneud y canlynol:

- gwneud trefniadau i weinyddu ei fusnes ariannol mewn modd priodol a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hyn. Yn yr Awdurdod hwn, y swyddog hwnnw yw'r Trysorydd.
- rheoli ei fusnes i sicrhau y defnyddir adnoddau mewn modd darbodus, effeithlon ac effeithiol a diogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Trysorydd

Mae'r Trysorydd yn gyfrifol am baratoi Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod, gan gynnwys Cyfrifon y Gronfa Bensiwn, yn unol â'r arferion priodol fel y'u hamlinellir yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017/18 ('y Cod').

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Trysorydd wedi:

- dethol polisiau cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwysu'n gyson
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus
- cydymffurfio â'r Cod ar gyfer Awdurdodau Lleol

Yn ogystal, mae'r Trysorydd wedi:

- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol
- cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll a mathau eraill o afreoleidd-dra

TYSTYSGRIF Y TRYSORYDD A CHADEIRYDD YR AWDURDOD TÂN AC ACHUB

Tystiaf fod y cyfrifon yn rhoi argraff wir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod fel yr oedd ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw.

Llofnod

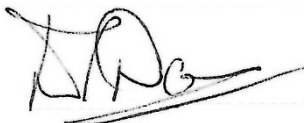


Trysorydd

Dyddiad: 24 SEPTEMBER 2018

Cadarnhaf y cymeradwywyd y cyfrifon hyn gan yr Awdurdod Tân ac Achub.

Llofnod:



Cadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub

Dyddiad: 11 Chwefror 2019

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN FIS MAWRTH 2018

Paratowyd y datganiad hwn yn unol â'r cyfarwyddyd a gynhyrchwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol Cymru, sef 'Fframwaith Cyflawni Llywodraethu Da'. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn yn egluro sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r fframwaith newydd a'i saith egwyddor graidd ar gyfer llywodraethu da i sicrhau y cyfarwyddir adnoddau yn unol â pholisïau a blaenoriaethau cytunedig.

1. Cwmpas Cyfrifoldeb

Mae Awdurdod Tân ac Achub De Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau y cynhelir ei fusnes yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, y diogelir arian cyhoeddus ac y cyfrifir amdano'n briodol, ac y caiff ei ddefnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Yn ogystal, mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y cyflawnir ei swyddogaethau, gan roi ystyriaeth i gyfuniad o ddarbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau priodol ar waith ar gyfer rheoli ei fusnes a hwyluso'r gwaith o gyflawni ei swyddogaethau mewn modd effeithiol, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod') a hefyd sut mae'n bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reoli mewnol.

Hyd yn hyn, ni ellir dod â'r archwiliad ariannol i gasgliad yn ffurfiol a chyhoeddi tystysgrif archwilio nes bod yr Archwilydd Cyffredinol wedi ystyried materion sy'n ymwneud â Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân ymhellach. Darperir barn archwilio fanwl yn 'Adroddiad Archwilio'r Archwilydd Cyffredinol i Awdurdod Tân ac Achub De Cymru'.

2. Diben y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, a'r diwylliant a'r gwerthoedd, y caiff yr Awdurdod ei arwain a'i reoli ganddynt, a'r gweithgareddau y mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â'r gymuned, ac yn arwain y gymuned trwyddynt. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro'r gwaith o gyflawni ei amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost-effeithiol.

Mae'r system rheoli mewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith hwnnw ac fe'i cynlluniwyd i reoli risg i lefel resymol. Ni all ddileu pob risg o fethu â chyflawni polisïau, nodau ac amcanion ac felly gall ddarparu sicrwydd rhesymol yn unig ac nid sicrwydd absoliwt o ran effeithiolrwydd. Mae'r system rheoli mewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion yr Awdurdod, i werthuso pa mor debygol ydyw y gwiredir y risgiau hynny, a'r effaith os ydynt yn cael eu gwireddu, ac i'w rheoli mewn modd effeithlon, effeithiol a darbodus.

Mae'r Fframwaith Llywodraethu wedi bod ar waith yn yr awdurdod ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn disgrifio elfennau allweddol o'r systemau a'r prosesau sy'n ffurfio trefniadau llywodraethu'r Awdurdod ac maent fel a ganlyn:

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sicrhau bod y Gwasanaeth Tân ac Achub yn ne Cymru'n effeithiol, yn effeithlon ac yn atebol i'r cyhoedd.

Mae'r aelodaeth yn cynnwys aelodau o'r deg awdurdod unedol a gwmpasir gan ardal y Gwasanaeth Tân ac Achub yn unol â diffiniad Gorchymyn Gwasanaethau Tân De Cymru (Cynllun Cyfuno) 1995.

Mae'r awdurdod wedi'i drefnu yn bwyllgorau a gweithgorau sy'n cael eu penodi yn y cyfarfod blynyddol. Mae gan bob pwyllgor a gweithgor gyfres gynhwysfawr o gylchoedd gorchwyl, y gellir eu gweld ar y [wefan](#), ynghyd â manylion eu haelodau.

Mae'r Tîm Arwain Gweithredol, sy'n cynnwys y Prif Swyddog Tân, y Cyfarwyddwyr Corfforaethol a'r Trysorydd, yn gyfrifol am arweinyddiaeth strategol, rhyngwyneb gwleidyddol a her gorfforaethol. Mae'r Uwch Dîm Rheoli yn cynnwys yr un swyddogion a phenaethiaid gwasanaeth, iwnifform a chorfforaethol, ac yn darparu arweinyddiaeth sefydliadol, her swyddogaethol a darpariaeth gwasanaeth.

Mae'r Trysorydd yn gyfrifol am weinyddu busnes ariannol yr awdurdod mewn modd priodol fel sy'n ofynnol gan Adran 112 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988, ac asesir trefniadau rheoli ariannol yr Awdurdod yn erbyn y gofynion llywodraethu a amlinellir o fewn Datganiad Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg a'r Datganiad Cyfrifyddu ar Rôl y Prif Swyddog Cyllid mewn Sefydliadau Cyhoeddus (2009).

Dogfennau cyfansoddiadol – Mae gan yr awdurdod gyfres o ddogfennau cyfansoddiadol y gellir eu gweld ar ei wefan. Mae'r rhain yn cynnwys Rheolau Sefydlog Cyffredinol, Rheolau Sefydlog Gweithdrefnol, Rheolau Sefydlog Cytundebau, Cynllun Dirprwyo a Rheoliadau Ariannol. Adolygir y dogfennau hyn yn rheolaidd gan y Swyddog Monitro a'r Trysorydd, ac adroddir am unrhyw newidiadau a nodir sydd eu hangen i'r Awdurdod i'w cymeradwyo.

Er mwyn darparu dull ymarferol o reolaeth weithredol ac ariannol ar draws y sefydliad, rhoddwyd rhai pwerau arbennig i swyddogion gan yr Awdurdod ar ffurf Dirprwyo Swyddogion. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, rhaid cynnal rhestr o'r pwerau hyn a gwneir hyn gan y Swyddog Monitro, sy'n adolygu eu heffeithiolrwydd yn rheolaidd, ac yn adrodd am unrhyw newidiadau i'r Awdurdod Tân ac Achub ac yn cytuno arnynt. Mae'r pwerau hyn yn ffurfio rhan annatod o'r trefniadau llywodraethu ac fe'u hadolygwyd ddiwethaf yn 2017.

Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn cwmpasu'r cyfnod 2017/18 – 2021/22 ac mae'n ffurfio congrfaen y gwaith manwl o lunio cyllideb bob blwyddyn. Mae'n darparu trosolwg o gyllid posibl yn genedlaethol ac yn lleol ac yn sicrhau cydnerthedd a chynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y blynyddoedd nesaf. Mae'r Strategaeth yn ystyried:

- Asesiad o setliadau grant posib sydd heb eu neilltuo ac arenillion treth lleol ar gyfer cyngorau cyfansoddol yn seiliedig ar y ffigyrau gorau a gwaethaf a'r rhai a ragwelir
- Gwybodaeth o'r alldro ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol a chyllideb refeniw'r flwyddyn gyfredol fel gwaelodlin
- Safbwynt ar fynegeion perthnasol i'w cymhwyso i'r waelodlin
- Cipolwg ar brosiectau trawsnewidiol a nodir ar hyn o bryd o fewn cyfnod y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
- Dull wedi'i gynllunio ar gyfer cronfeydd o ganlyniad rhagamcaniadau'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a'r Strategaeth Wrth Gefn
- Safbwynt ar fylchau cyllido posib a dulliau wedi'u cynllunio ar gyfer y rhain dros y cyfnod o dan sylw

Cynllun Strategol – Mae'r cynllun yn amlinellu'r cyfeiriad strategol mae'r sefydliad yn symud ynddo a sut yr ydym yn bwriadu ymdrin â'r heriau dros y cyfnod i barhau i ddarparu gwasanaethau uchel eu hansawdd sy'n diwallu anghenion ein cymunedau.

Adroddir yn rheolaidd am berfformiad yr Awdurdod yn erbyn y Cynllun Strategol a dangosyddion statudol a lleol i'r Awdurdod a'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad, ynghyd ag adroddiad cyffredinol ar y rhain yn cael ei gyflwyno'n flynyddol i'r Awdurdod ac ar ein gwefan drwy'r ddogfen 'Sut y gwnaethom yn 2016/17 a'r hyn rydym yn bwriadu ei wneud yn 2018/19'.

Fframwaith Cynllunio Strategol – Ein gweledigaeth yw gwneud de Cymru'n ddiogelach trwy leihau risg. Rydym yn cydnabod mai dim ond trwy herio a gwella'r ffordd yr ydym yn gweithio, drwy weithlu diogel a chymwys a thrwy reoli ein hadnoddau'n effeithiol y gellir cyflawni cymunedau diogelach. Felly, gwnaethom osod cyfeiriad strategol ar gyfer y sefydliad trwy ein Cynllun Strategol, sydd fel arfer yn cwmpasu cyfnod pum mlynedd ac yn mynd i'r afael â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ynghyd â gofynion Dogfen Fframwaith Cenedlaethol Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru 2016, a gynhyrchwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae pob cyfarwyddiaeth ac adran yn ffurfio'i chynlluniau ei hun er mwyn ategu'r amcanion strategol, a adroddir yn chwarterol.

Polisi Rheoli Risg – Mae hwn yn amlinellu'r broses rydym yn ei defnyddio i nodi a rheoli'r ansicrwydd rydym yn ei wynebu, a all effeithio ar y gwaith o gyflawni ein hamcanion neu ein gweithgareddau. Mae uwch-reolwyr yr Awdurdod yn nodi, yn adolygu ac yn sgorio'r risgiau corfforaethol drwy eu hasesu mewn perthynas â thebygolrwydd ac effaith, gan nodi unrhyw gamau gweithredu sydd ar waith ac unrhyw gamau eraill sydd eu hangen i atal y tebygolrwydd y bydd y risg yn codi eto neu i liniaru'r effaith os yw'n codi. Mae'r Gofrestr Risg Gorfforaethol yn cofnodi'r risgiau hyn a chânt eu monitro ac adroddir amdanynt yn rheolaidd. Adroddir am risgiau strategol i'r Awdurdod Tân ac adroddir am risgiau adrannol i'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad.

Mae'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad yn ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli risg yr Awdurdod a gwaith yr archwilwyr mewnol ac allanol, ac yn cwrdd ag archwilwyr yn breifat yn dilyn pob cyfarfod pwyllgor.

Mae trefniadau sefydlog ar waith ar gyfer rheoli arian yn effeithiol trwy weithdrefnau cyfrifyddu'r Awdurdod, systemau ariannol allweddol a'r Rheoliadau Ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau cynllunio cyllidebau sefydlog ac adrodd rheolaidd i aelodau'r Awdurdod, a chymharu gwariant refeniw a chyfalaf gwirioneddol â chyllidebau blynyddol.

Mae trefniadau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn dilyn arferion proffesiynol ac maent yn ddarostyngedig i adolygiad blynyddol gan aelodau.

Mae'r gwasanaeth wedi ymrwymo i Strategaeth Gaffael Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru, sy'n manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wneud arbedion effeithlonrwydd a gwelliannau eraill wrth gaffael nwyddau a gwasanaethau a dyfarnu contractau ar draws y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru.

Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol yw'r Swyddog Monitro dynodedig yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, ac mae'n sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau, gweithdrefnau, deddfau a rheoliadau sefydlog.

Mae gan yr Awdurdod drefniadau gwrth-dwyll ar waith a threfniadau chwythu'r chwiban, sy'n cael eu hadolygu'n rheolaidd gan swyddogion. Mae gweithdrefnau cytunedig i fodloni gofynion Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000, y cytunwyd arnynt gan Swyddfa'r Comisiynwyr Arwyllo, ac mae staff allweddol wedi derbyn hyfforddiant ar gymhwyso'r rheoliadau hyn yn ddiweddar.

Mae sefydliad allanol yn y sector preifat yn cael ei gontractio i gynnal archwilio mewnol, sef TIAA Limited, sy'n gweithio i lefel Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus, sy'n berthnasol i holl ddarparwyr archwilio mewnol yng Nghymru. Cytunir ar y Cynllun Archwilio Mewnol gan y Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad, sy'n derbyn adroddiadau rheolaidd ar yr archwiliadau a gynhaliwyd ynghyd ag adroddiad blynyddol gan TIAA.

Archwilydd Cyffredinol Cymru yw archwilydd statudol yr Awdurdod, gyda'r archwiliad yn cael ei ddarparu gan Swyddfa Archwilio Cymru. Maent yn darparu her o dan Fesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, Deddf Llywodraeth Leol 1999 a'r Cod Ymarfer Archwilio, ac yn cyhoeddi adroddiadau neu ddatganiadau blynyddol ar berfformiad yr Awdurdod er mwyn gwneud y canlynol:

- Archwilio ac ardystio a yw'r datganiadau ariannol yn wir ac yn deg
- Asesu a wnaed trefniadau cywir i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau
- Archwilio ac asesu a yw dyletswyddau a gofynion y Mesur wedi cael eu bodloni
- Ymgymryd ag astudiaethau i alluogi argymhellion ystyrlon ar gyfer gwella darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu ar gyfer gwella trefniadau ariannol neu drefniadau rheoli eraill

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru'n cyflwyno eu cynllun archwilio i aelodau'n flynyddol ac yn adrodd ar gynnydd a chanlyniadau iddynt yn rheolaidd. Mae Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn cynnal cyfarfodydd preifat ag aelodau yn dilyn cyfarfodydd y Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad lle mae modd iddynt drafod materion heb swyddogion yn bresennol. Cyhoeddir pob adroddiad ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru (www.archwilio.cymru).

Mae'r Datganiad Polisi Cyflogau blynyddol yn cael ei gymeradwyo gan yr Awdurdod a'i gyhoeddi'n unol â Deddf Lleoliaeth 2011.

Telir cyflogau aelodau yn unol ag argymhellion y Panel Annibynnol ar Daliadau Cydnabyddiaeth.

O dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Penodol ac Awdurdodau Cyhoeddus) 2017 (Rheoliadau'r Sector Cyhoeddus), mae'n ofynnol i bob awdurdod cyhoeddus gyhoeddi gwybodaeth am y bwch cyflog rhwng y rhywiau trwy adrodd am y gwahaniaethau canrannol mewn cyflog rhwng ei gyflogeion gwrywaidd a benywaidd. Rhaid i awdurdodau cyhoeddus gyhoeddi'r wybodaeth sydd ei hangen yn seiliedig ar y cipolwg ar ddata a gasglwyd ar 31 Mawrth 2017 o fewn 12 mis. Yn unol â hyn, cyhoeddodd yr awdurdod y wybodaeth hon o fewn y dyddiad cau.

Mae holl ddefnyddwyr offer TGCh yr Awdurdod yn defnyddio offeryn derbyn ar-lein y mae'n rhaid i unigolion fynd trwyddo cyn defnyddio cyfleusterau'r rhyngwyd, gan gytuno i bolisiau TGCh y sefydliad.

Mae datganiadau'r partïon cysylltiedig yn cael eu cwblhau a'u llofnodi gan aelodau ac uwchswyddogion yr Awdurdod un unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y DU. Mae'r datganiadau hyn yn helpu i ganfod trafodion a balansau fel sy'n ofynnol gan y safon gyfrifyddu berthnasol (Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 24, Datgeliadau Partïon Cysylltiedig). Maent yn nodi a yw'r swyddogion o fewn yr Awdurdod wedi bod yn gysylltiedig ag unrhyw drafodion gydag unigolion neu unrhyw berthnasau neu bobl y maent yn agos atynt.

4. Adolygiad o Effeithiolrwydd

Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb i gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei Fframwaith Llywodraethu, gan gynnwys y system rheoli mewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd yn cael ei lywio gan waith y Tîm Arwain Gweithredol o fewn y gwasanaeth, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, a gwaith ac adroddiadau archwilwyr mewnol ac allanol. Ystyrir gwaith aseswyr cymheiriaid hefyd.

Mae'r prosesau rheolaidd a pharhaus a gynhwyswyd i gynnal, adolygu a gwella effeithiolrwydd y Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys:

- Adolygu polisiau/gweithdrefnau'n rheolaidd gan y swyddog sy'n gyfrifol a chan Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth.
- Adolygiadau rheolaidd o ddogfennau cyfansoddiadol a threfniadau llywodraethu moesegol gan y Swyddog Monitro a'r Trysorydd, a ddiweddarwyd diwethaf ym mis Chwefror 2017.
- Mae'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad yn craffu ar referniw a gwariant cyfalaf yn rheolaidd yn erbyn y gyllideb ddyranedig ynghyd â chraffu'r rheolaidd ar berfformiad y gwasanaeth yn erbyn y Cynllun Strategol.
- Mae uwch-swyddogion yn adolygu'r risgiau gweithredol yn rheolaidd ac yn adrodd yn gyson i aelodau trwy Bwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad yr Awdurdod Tân ac Achub.
- Derbyniodd yr Awdurdod adroddiadau blynyddol gan bob un o'i bwyllgorau a gweithgorau yn amlinellu'r gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn, gan roi cyfle i'r aelodau herio a chraffu ar unrhyw faes sydd angen sylw yn eu tyb nhw.
- Mae'r archwilydd mewnol penodedig, TIAA Limited, yn darparu barn i'r Awdurdod, drwy ei Bwyllgor Cyllid Archwilio a Rheoli Perfformiad, gyda safbwynt ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau ar gyfer llywodraethu, rheoli risg a rheoli'r sefydliad. Cadarnhaodd y Pennaeth Archwilio Mewnol yn ei hadroddiad blynyddol fod gan y sefydliad, yn ei thyb hi, brosesau rheoli a llywodraethu digonol ac effeithiol i reoli'r gwaith o gyflawni ei amcanion.

Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol

'Mae TIAA yn fodlon, ar gyfer y meysydd a adolygwyd yn ystod y flwyddyn, fod gan Wasanaeth Tân ac Achub De Cymru brosesau rhesymol ac effeithiol ar waith ar gyfer rheoli a llywodraethu risg. Mae'r farn hon yn seiliedig ar y materion a ddaeth i sylw TIAA yn ystod adolygiadau archwilio mewnol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn yn unig, ac nid yw'n farn ar yr holl elfennau o brosesau rheoli a llywodraethu risg yr Awdurdod na'r hyfywedd ariannol parhaus y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei gyflawni trwy ei wahanol ffynonellau o sicrwydd.'

- At ei gilydd, roedd barn yr Archwilydd Cyffredinol ar Ddatganiad o Gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2016/17 yn gadarnhaol, ac mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi hysbysu'n ddiweddar ei fod yn bwriadu cyhoeddi barn gadarnhaol (ddiamod) ar y Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2017/18. Nid bychan yw cyfraniad y gwaith sylweddol a wnaed gan staff cyfrifyddu'r Gwasanaeth Tân ac Achub tuag at y canlyniadau cadarnhaol hyn. Mae nifer o argymhellion a wnaed yn flaenorol yn parhau i arwain at welliannau yn ein prosesau ac mae'r argymhellion hyn yn cael eu datblygu ymhellach. Cyhoeddodd yr Archwilydd Cyffredinol y datganiad canlynol ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer 2016/17:

Barn yr Archwilydd Cyffredinol

'Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig (gan gynnwys y dadansoddiadau o wariant a chyllid)

- yn rhoi argraff wir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub De Cymru fel yr oedd ar 31 Mawrth 2017 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi cael eu paratoi yn gywir yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016/17.

- Yn ogystal, mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dod i'r casgliad fod gan yr Awdurdod drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio ei adnoddau.
- Mae [Llythyr Archwilio Blynyddol](#) Awdurdod Tân ac Achub De Cymru yn nodi bod Archwilydd Cyffredinol Cymru yn 'fodlon fod gan yr Awdurdod drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio ei adnoddau.'
- Mae [Awdurdod Tân ac Achub De Cymru: Adroddiad Gwella Blynyddol 2016/17](#), wedi'i baratoi ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru, yn datgan y canlynol: 'Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a'r rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, mae'r Archwilydd Cyffredinol yn credu bod yr Awdurdod yn debygol o gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol 2009 yn ystod 2017/18.'

5. Sut y Gwnaethom Ymdrin â Phroblemau a Heriau Llywodraethu Sylweddol ar gyfer 2017/18

Bu i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ddisodli Deddf yr Iaith Gymraeg 1993, ac, fel rhan o'r ddeddfwriaeth newydd, yng Nghymru mae gan y Gymraeg statws cydraddol â'r Saesneg ac ni ddylid ei thrin yn llai ffafriol. Bellach nid oes angen i gyrff cyhoeddus ddatblygu a gweithredu cynlluniau iaith Gymraeg, ond, yn hytrach, nawr mae'n rhaid iddynt gydymffurfio â set o safonau Cymraeg cenedlaethol.

Mae Comisiynydd y Gymraeg wedi cyhoeddi Hysbysiad Cydymffurfio sy'n amlinellu pa safonau sy'n berthnasol i Awdurdod Tân ac Achub De Cymru, ynghyd ag unrhyw eithriadau, a'r dyddiadau ar gyfer eu gweithredu.

Cafodd y gwaith o sefydlu Cyd-ganolfan Rheoli gyda Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Heddlu De Cymru ei gyflawni ym mis Hydref 2017.

Mae'r gwasanaeth wedi dechrau cyflwyno'r System Gwybodaeth Rheoli Busnes, sy'n ein galluogi ni am y tro cyntaf i gysylltu a dangos ein perfformiad cyffredinol i helpu i'n hysbysu ni ynghylch pa mor dda rydym yn gwneud fel gwasanaeth a llywio penderfyniadau. Y swyddogaethau y mae'r gwasanaeth wedi eu cyflawni yw ein Cynlluniau Busnes a'n Cynlluniau Rheoli Risg mewn Gorsafoedd Cymunedol, a'n data perfformiad ystadegol (gan gynnwys ystadegau digwyddiadau). Cafodd y system OWLe ei disodli.

Nod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yw gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Fel un o'r partneriaid statudol ar y naw Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, roeddem yn cefnogi datblygiad y Cynlluniau Llesiant Lleol.

Mae datganiad llesiant y gwasanaeth wedi'i gyhoeddi yng Nghynllun Strategol 2018–2023, sydd ar gael ar ein gwefan.

Er mwyn gwerthuso llwyddiant a chanlyniadau ein hymyriadau diogelwch tân, rydym wedi datblygu Ymweliadau Diogel ac Iach sy'n ymgorffori adborth gan y derbynnydd. Rydym hefyd yn gweithio gyda byrddau iechyd lleol i rannu gwybodaeth ac i nodi nifer yr anafiadau o ganlyniad i danau nad adroddir amdanynt i alluogi nodi pobl y mae'n bosibl eu bod yn agored i niwed neu adeiladau risg uchel. Bydd ein llwyddiant gydag un bwrdd iechyd yn cael ei ddatblygu gyda phartneriaid eraill yn 2018/19.

Bu i newidiadau yn y dirwedd wleidyddol yn dilyn yr etholiadau llywodraeth leol a'r Etholiad Cyffredinol arwain at newidiadau sylweddol yn yr Awdurdod Tân ac Achub o safbwynt aelodau. Cynhaliwyd proses ymsefydlu gynhwysfawr ar gyfer aelodau a oedd nid yn unig yn hysbysu aelodau am waith a dyletswyddau statudol yr Awdurdod a'r gwasanaeth ond hefyd yn eu hysbysu am yr heriau sy'n debygol o godi yn y dyfodol.

6. Problemau a Heriau Llywodraethu Sylweddol ar gyfer 2018/2019

Yn ystod y 12 mis nesaf, bydd y gwasanaeth yn parhau i gyflwyno'r System Gwybodaeth Rheoli Busnes, sy'n ein galluogi ni am y tro cyntaf i gysylltu a dangos ein perfformiad cyffredinol i helpu i'n hysbysu ni ynghylch pa mor dda rydym yn gwneud fel gwasanaeth a llywio penderfyniadau.

Bydd swyddogaethau eraill y System Gwybodaeth Rheoli Busnes yn cynnwys ein risgiau corfforaethol, camau gweithredu sy'n codi o archwiliadau a gwybodaeth am brosiectau, yn ogystal â gwybodaeth ystadegol ychwanegol.

Bydd system adnoddau dynol craidd a chyflogres integredig yn cael ei datblygu ymhellach eleni, gyda'r elfennau treuliau, hyfforddiant, iechyd a diogelwch, monitro salwch a chofnodi amser yn cael eu cyflwyno.

Fel un o'r partneriaid statudol ar y naw Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, byddwn yn cefnogi'r Cynlluniau Llesiant Lleol a bydd yn ofynnol inni ddangos trwy adolygiad blynyddol

sut mae'r nodau'n cael eu cyflawni. Felly, bydd angen inni sicrhau ein bod yn gallu cyflawni yn erbyn anghenion a disgwyliadau amcanion pob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus heb amharu ar waith y sefydliad o ddarparu gwasanaeth o ddydd i ddydd.

Mae newidiadau i ddeddfwriaeth pensiynau a threth yn parhau i beri heriau i'r sefydliad, ac mae'r gallu i ymdrin â'r problemau cymhleth â'r adnoddau cyfredol yn parhau i beri pryder, ac mae amryw opsiynau'n cael eu harchwilio.

Mae cyllid sector cyhoeddus yn parhau i fod yn her. Mae effaith gostyngiadau gwariant yn y sector cyhoeddus yn parhau i fod yn broblem allweddol ar gyfer yr Awdurdod ac mae'r sefyllfa a wynebwr gan awdurdodau lleol bob amser yn cael ei hystyried pan fydd yr Awdurdod yn gosod ei gyllideb flynyddol, ac mae'r goblygiadau bob amser yn cael eu hystyried yn ofalus wrth bennu'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig.

Yn dilyn adolygiad o'r trefniadau ar gyfer rheoli asedau, bu i'r archwilydd allanol argymhell bod yr Awdurdod yn cytuno ar fesurau cyffredin gyda'r Awdurdodau Tân ac Achub eraill yng Nghymru ynghylch tir ac adeiladau i alluogi cymharu perfformiad a nodi tueddiadau sy'n dod i'r amlwg, ac yn datblygu cynllun gweithredu i gofnodi a galluogi monitro gwaith y Grŵp Adolygu Prosiectau Ystadau. Gofynnodd yr archwilydd inni ddiffinio proses ar gyfer diweddarau cofnodion o asedau a chyflwr eiddo.

Cynhaliodd y Prif Gynghorydd Tân ac Achub adolygiad thematig, 'Dysgu gwersi i osgoi digwyddiadau sy'n peryglu diogelwch', er mwyn canfod pa mor dda mae Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru yn dysgu gwersi yn sgil digwyddiadau i wella diogelwch y cyhoedd a diffoddwyr tân. Daeth wyth argymhelliad o'r adolygiad thematig: mae'r adroddiad llawn ar gael ar [wefan](#) y Prif Gynghorydd Tân ac Achub ar y [ddolen](#) hon.

Ym mis Chwefror 2017, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn i ymgynghori yn ei gylch, sef 'Diwygio Llywodraeth Leol: Cadernid ac Adnewyddiad'. Er mai ar awdurdodau lleol roedd y prif ffocws, cyfeiriwyd at Awdurdodau Tân ac Achub, yn benodol mewn perthynas â chynyddu atebolrwydd o ran y trefniadau ar gyfer llywodraethu a chyllid ac adolygu'r diffyg arwahanrwydd rhwng swyddogaethau gweithredol a swyddogaethau craffu, a'r ffaith fod cyllidebau'n cael eu gosod heb unrhyw herio neu reolaeth allanol ffurfiol.

Cynigiwyd bod trefniadau llywodraethu'n newid fel y bydd eu haelodau'n debyg i Gyd-bwyllgorau Llywodraethu, a byddai cyllidebau'n cael eu gosod gan grŵp o bobl yn gweithio yn unol â chytundeb. Ni fyddai hyn yn newid rôl, nifer na ffiniau'r Awdurdodau Tân ac Achub, na'u bodolaeth fel sefydliadau ar wahân wedi'u grymuso i gyflogi staff, gwario arian ac arfer swyddogaethau drostynt eu hunain.

Cynigiwyd hefyd na fydd Mesur Llywodraeth Leol 2009 bellach yn berthnasol i Awdurdodau Tân ac Achub o'r un dyddiad ag awdurdodau lleol. Ni fydd Awdurdodau Tân ac Achub yn ddarostyngedig i'r gyfundrefn gwella a pherfformiad newydd a amlinellir ar gyfer awdurdodau lleol. Cynhelir ymgynghoriad llawn maes o law ynghylch y trefniadau llywodraethu, cyllid a rheoli perfformiad newydd ar gyfer Awdurdodau Tân ac Achub.

O ystyried yr uchod, rydym yn parhau i aros am ddogfen ymgynghori arall, a fydd yn archwilio'r materion ac sy'n debygol o arwain at newidiadau sylweddol i'r ffordd mae Awdurdodau Tân ac Achub yn cael eu rhedeg.

Yn ogystal â hyn, ym mis Mawrth 2018 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynlluniau newydd i gryfhau llywodraeth leol yng Nghymru. Mae'r ymgynghoriad Papur Gwyrdd, 'Cryfhau

Llywodraeth Leol: Cyflawni dros ein Pobl', yn amlinellu cynigion i archwilio'r posibilrwydd o greu cynghorau mwy, cryfach. Mae'r Papur Gwyrdd yn amlinellu opsiynau posibl i'w trafod ynghylch sut y gellid cyflawni hyn – o uno gwirfoddol, i ddull graddol gyda'r rhai sy'n mabwysiadu'r opsiynau'n gynnar yn uno gyntaf, wedi'u dilyn gan awdurdodau eraill, i raglen uno gynhwysfawr.

Byddai'r cynigion sydd yn y Papur Gwyrdd yn cael eu gweithredu mewn cyfuniad â chynnig pwerau eraill a rhyddid i lywodraethau lleol, sef cynigion i ailfywiogi democratiaeth leol, cynyddu tryloywder, darparu craffu mwy effeithiol a darparu cymorth gwell ar gyfer aelodau etholedig. Byddai hyn yn ffurfio rhan o ddull ehangach sy'n cynnwys gwaith rhanbarthol cryfach mewn meysydd allweddol.

Ni chyfeiriwyd at Awdurdodau Tân ac Achub yn uniongyrchol yn yr ymgynghoriad diweddaraf hwn. Fodd bynnag, byddwn yn monitro cynnydd hyn yn agos gan ei bod yn bosibl y bydd yn cael effaith sylweddol ar y ffordd mae'r Awdurdod Tân ac Achub yn cael ei lywodraethu.

7. Cynlluniau Gweithredu Llywodraethu

Cynllun Gweithredu Llywodraethu 2017/18					
Pwnc	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau	Cynnydd
Datblygiad a chefnogaeth aelodau	Darparu hyfforddiant sefydlu i aelodau yn dilyn etholiadau ac adnabod anghenion hyfforddi'r dyfodol	Arweinyddiaeth effeithiol ar draws yr Awdurdod	Dirprwy Brif Swyddog	Hydref 2017	Wedi'i gwblhau. Mae hyfforddiant sefydlu aelodau wedi'i ddarparu.
Adolygiad o'r strwythur sefydliadol i ddarparu amcanion corfforaethol	Cyflawni strwythur newydd i gefnogi blaenoriaethau strategol cytunedig	Prosiectau strategol a gyflawnwyd	Tîm Arwain Gweithredol		Parhaus ac wedi ei symud ymlaen i 2018/19
Cyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus	Creu cyd-ganolfan reoli â Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru wedi'i lleoli yng Nghanolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Heddlu De Cymru	Darparwyd gwasanaethau gwell ar gyfer dinasyddion ac arbedion effeithlonrwydd ar gyfer gwasanaethau	Prif Swyddog Tân	Hydref 2017	Wedi'i gwblhau. Roedd y Gyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus yn weithredol o fis Hydref 2017.
Nodi arbedion/prosiectau ar gyfer y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig	Adolygu cyllideb refeniw er mwyn nodi arbedion a monitro effaith y prosiectau ar arbedion y dyfodol	Gwell cydnerthedd ariannol i liniaru gostyngiadau cyllid yn y dyfodol	Uwch Dîm Rheoli	Rhagfyr 2017	Wedi'i gwblhau. Cafodd proses pennu cyllideb 2018/19 ei chyflawni â'r twf lleiaf posibl.

Cynllun Gweithredu Llywodraethu 2017/18

Pwnc	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau	Cynnydd
Gwefan newydd ar gyfer y cyhoedd	Caiff tudalennau sydd ar gael i'r cyhoedd ar y wefan eu gwella gan fanteisio ar dechnolegau newydd	Gwelliannau i gynnwys a hygyrchedd ar gyfer holl ddefnyddwyr ein gwefan	Pennaeth Perfformiad Gwasanaeth a Chyfathrebu		Parhaus. Lanswyd y wefan ym mis Mai 2018. Bwriedir i ddatblygiadau yn y dyfodol fod yn rhan o fusnes rheolaidd.
System Gwybodaeth Rheoli Busnes	Gweithrediad system newydd er mwyn coladu data am berfformiad, risg, archwiliadau a phrosiectau	Gwelliant wrth reoli perfformiad a gwneud penderfyniadau wrth ddefnyddio amryw o ffynonellau data	Pennaeth Perfformiad Gwasanaeth a Chyfathrebu		Parhaus. Lanswyd y System Gwybodaeth Rheoli Busnes (BMIS) ym mis Mai 2018. Bydd datblygiadau yn y dyfodol yn cynnwys ein risgiau corfforaethol a chamau sy'n codi o archwiliadau a gwybodaeth am brosiectau, yn ogystal â gwybodaeth ystadegol ychwanegol a gynlluniwyd fel rhan o fusnes arferol.
Safonau'r Gymraeg	Sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau perthnasol a chyfarwyddyd	Gwelliant mewn darpariaeth y gwasanaeth ac ymgysylltiad ehangach â chymunedau	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol	Mawrth 2018	Wedi'i gwblhau. Mae'r gwasanaeth yn parhau i gefnogi Safonau'r Gymraeg fel rhan o fusnes arferol.

Cynllun Gweithredu Llywodraethu 2018/19

Pwnc	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
Adolygiad o strwythur y sefydliad er mwyn cyflenwi amcanion corfforaethol	Gweithredu strwythur newydd i gefnogi blaenoriaethau strategol sydd wedi'u cytuno	Cyflawnwyd prosiectau strategol	Tîm Arwain Gweithredol	Medi 2018
Cam 2 o'r cyflwyno craidd	Bydd y system adnoddau dynol craidd a chyflogres, sydd yn rhan integredig o wasanaethau, yn cael ei datblygu ymhellach, er mwyn gweithredu'r elfennau sy'n delio â threuliau, hyfforddiant, iechyd a diogelwch, monitro salwch a chofnodi amser.	Gwell rheoli perfformiad a gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio un system	Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol	Mawrth 2019
Adolygiad Rheolwyr Canol	Adolygu strwythur rheolwyr canol o fewn y gwasanaeth	Datblygu strwythur ar gyfer rheolwyr canol sy'n effeithlon ac yn effeithiol wrth gyflawni ein gwasanaethau	Pennaeth Cyllid	Medi 2018
Adolygiad Ymateb Gweithredol	Adolygu'r rhestr o swyddogion tactegol	Darparu swyddogion wrth gefn trwy ddefnydd effeithlon ac effeithiol o adnoddau er mwyn sicrhau gwydnwch mewn digwyddiadau sydd â risg uchel bosibl ac ymarferion ar raddfa fawr	Pennaeth Rheoli Risg Weithredol	Medi 2018
Cefnogi Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus	Cefnogi'r naw Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yr ydym yn eu cefnogi wrth gyflawni'u Cynlluniau Llesiant Lleol	Sicrhau ein bod yn gallu cyflawni yn erbyn anghenion a disgwyliadau pob un o amcanion y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus heb effeithio ar waith o ddydd i ddydd y sefydliad i gyflawni gwasanaethau	Tîm Arwain Gweithredol	Mawrth 2019
Prosiectau cyd-leoli	Adolygu prosiectau cyd-leoli posib â phartneriaid golau glas ac yn y sector cyhoeddus	Darparu gwasanaeth wrth gefn trwy ddefnydd effeithlon ac effeithiol o adnoddau er mwyn sicrhau gwydnwch	Pennaeth Cyllid	Mawrth 2019

Cynllun Gweithredu Llywodraethu 2018/19

Pwnc	Cam gweithredu	Canlyniad	Swyddog arweiniol	Dyddiad cwblhau
Hyrwyddwyr Aelodau	<p>Penodi aelodau arweiniol fel hyrwyddwyr mewn swyddogaethau allweddol yn y gwasanaeth er mwyn darparu craffu ychwanegol.</p> <p>Caiff cyfarfodydd eu trefnu ar ôl pob cyfarfod Awdurdod Tân rhwng hyrwyddwyr a'r Pennaeth Adran priodol ar gyfer y swyddogaethau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • TGCh • Eiddo • Y fflyd • Cyfarpar 	Bydd penodi arweinydd portffolio sy'n aelod enwebedig ar gyfer pob strategaeth rheoli asedau (eiddo, y fflyd, cyfarpar a TGCh) yn sicrhau ymgysylltiad digonol wrth gyflawni a monitro'r Rhaglen Gyfalaf.	Swyddog Monitro	Medi 2018
Adolygiad Trefniadaeth Craffu	Adolygu'r trefniadau craffu ar gyfer gweithgorau	Sicrhau bod pwyllgorau yn cael eu craffu'n drylwyr wrth wneud penderfyniadau	Swyddog Monitro	Medi 2018

8. Rydym yn cynnig ein bod yn cymryd camau i fynd i'r ateb â'r holl faterion uchod er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach yn ystod y flwyddyn sydd i ddod, fel yr amlinellir yn y cynllun uchod. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a gafodd ei nodi yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro'u gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf. Fodd bynnag, oherwydd dylanwadau allanol sydd y tu hwnt i'n rheolaeth, efallai na fydd yn bosibl cyflawni popeth a nodwyd.

Gellir gweld y dogfennau mewnol sy'n cael eu crybwyll yn y datganiad hwn ar ein gwefan yn <https://www.southwales-fire.gov.uk>

Llofnodwyd:



Cadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub

Llofnodwyd:



Prif Swyddog Tân

Dyddiad: 11 Chwefror 2019

ADRODDIAD YR ARCHWILYDD

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub De Cymru

Barn

Yr wyf wedi archwilio datganiadau ariannol

- Awdurdod Tân ac Achub De Cymru; a
- Chyfrif Cronfa Bensiwn yr Ymladdwyr Tân

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 yn unol â Deddf Archwilio Gyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Tân ac Achub De Cymru yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a nodiadau perthnasol, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yn gyfraith gymwys ac mae Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi golwg wir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub De Cymru a Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân fel y maent ar 31 Mawrth 2018 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben ar yr adeg honno; ac
- wedi cael eu paratoi'n gywir yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018.

Sail ar gyfer y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yng nghyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio o fewn adran datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwy'n annibynnol o'r Awdurdod Tân ac Achub yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i fy archwiliad o ddatganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn addas i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd o ran y materion canlynol, y mae'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU yn gofyn i mi adrodd i chi mewn perthynas â hwy lle:

- nad yw'r defnydd o'r sail cyfrifyddu ar gyfer busnes gweithredol wrth baratoi datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nad yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu unrhyw ansicrwydd perthnasol yn y datganiadau ariannol a allai peri amheuaeth sylweddol ynglŷn â gallu'r Awdurdod Tân ac Achub i barhau i fabwysiadu'r sail cyfrifyddu ar gyfer busnes gweithredol am gyfnod sydd yn parhau am o leiaf 12 mis o'r dyddiad pan awdurdodir y datganiadau ariannol ar gyfer eu cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall sydd yn yr adroddiad blynyddol a'r cyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys gwybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol ar wahân i'r datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd ar hynny. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ar wahân i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd arni.

Mewn cysylltiad â'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig ac i nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n sylweddol anghywir yn seiliedig ar y wybodaeth a gafaelwyd gennyf wrth gynnal yr archwiliad, neu fel petai'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth honno. Os byddaf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysonderau ymddangosol sy'n berthnasol, rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Adrodd ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, ar sail y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- Mae'r wybodaeth a gynhwysir o fewn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllawiau

Materion yr wyf yn adrodd arnynt yn ôl eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth ynglŷn â'r Awdurdod Tân ac Achub a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w gyflwyno am y materion canlynol yr wyf yn adrodd i chi os, yn fy marn i:

- nid oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cyd-fynd â'r cofnodion a datganiadau cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Rwyf wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub De Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Gyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Ni all yr archwiliad gael ei gwblhau'n ffurfiol ac ni ellir cyhoeddi tystysgrif archwiliad nes y byddaf wedi cwblhau fy ystyriaeth o faterion sy'n ymwneud â Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân. Rwy'n fodlon nad yw'r materion hyn yn effeithio'n sylweddol ar y datganiadau ariannol.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr eglurwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodwyd ar dudalen 11, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am

baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi barn wir a theg, ac ar gyfer y fath reolaeth fewnol ag y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn credu ei bod yn angenrheidiol er mwyn galluogi'r gwaith o baratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiadau o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod Tân ac Achub i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel sy'n berthnasol materion sy'n ymwneud a'r busnes gweithredol a defnyddio'r sail cyfrifyddu ar gyfer busnes gweithredol, oni bai yr ystyrir yn amhriodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw sicrhau sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn gyffredinol yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, ac i gyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn sicrwydd lefel uchel, ond nid yw'n warant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o ganlyniad i dwyll neu wallau ac fe'u hystyrir yn berthnasol pe gellid disgwyl yn rhesymol, yn unigol neu yn eu cyfanrwydd, iddynt gael dylanwad ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a gymerir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Cewch hyd i ddisgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'm hadroddiad archwilydd.



Anthony J Barrett

**Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
26 Chwefror 2019**

**24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ**

DATGANIAD SYMUD CRONFEYDD

	Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £000	Cronfa Derbynebaw Cyfalaf £000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Annefnyddiadwy £000	Cyfanswm Cronfeydd yr Awdurdod £000
Balans ar 31 Mawrth 2017 a ddygywyd ymlaen	-3,000	-15,591	-752	-19,343	836,005	816,662
Cyfanswm Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr	22,084	0	0	22,084	28,279	50,363
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu o dan reoliadau (nodyn 3)	-21,746	278	-35	-21,503	21,503	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd	338	278	-35	581	49,782	50,363
Trosglwyddiadau i / (oddi wrth) Gronfeydd a Glustnodwyd	-338	338	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2017/18	0	616	-35	581	49,782	50,363
Balans ar 31 Mawrth 2018 a ddygywyd ymlaen	-3,000	-14,975	-787	-18,762	885,787	867,025

	Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd Cronfa Gyffredinol a Glustnodwyd £000	Cronfa Derbynebau Cyfalaf £000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Annefnyddiadwy £000	Cyfanswm Cronfeydd yr Awdurdod £000
Balans ar 31 Mawrth 2016 a ddygywyd ymlaen	-3,000	-13,350	-527	-16,877	675,746	658,869
Cyfanswm Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr	15,073	0	0	15,073	142,720	157,793
Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu o dan reoliadau (nodyn 3)	-17,381	67	-225	-17,539	17,539	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd	-2,308	67	-225	-2,466	160,259	157,793
Trosglwyddiadau i / (oddi wrth) Gronfeydd a Glustnodwyd	2,308	-2,308	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2016/17	0	-2,241	-225	-2,466	160,259	157,793
Balans ar 31 Mawrth 2017 a ddygywyd ymlaen	-3,000	-15,591	-752	-19,343	836,005	816,662

DATGANIAD GWARIANT AC INCWM CYNHWYSFAWR

2016/17				2017/18		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
62,523	-3,749	58,774	Costau diffodd tân	73,522	-4,922	68,600
62,523	-3,749	58,774	Cost gwasanaethau	73,522	-4,922	68,600
0	-22	-22	Incwm a gwariant gweithredol eraill (nodyn 6)	0	-12	-12
27,100	-68	27,032	Incwm a gwariant ariannu a buddsoddi (nodyn 7)	24,935	-72	24,863
0	-70,711	-70,711	Trethiant ac incwm grant amhenodol (nodyn 8)	0	-71,367	-71,367
		15,073	Diffyg wrth ddarparu gwasanaethau			22,084
150	0	150	Colledion diffygiant asedau nad ydynt yn gyfredol a briodolir i'r gronfa ailbrisio (nodyn 21)	0	0	0
142,570	0	142,570	Ailfesuriad o'r budd net diffiniedig (ased) / rhwymedigaeth net ddiffiniedig (nodiadau 23 a 37)	28,279	0	28,279
142,720	0	142,720	(Incwm) a gwariant cynhwysfawr eraill	28,279	0	28,279
		157,793	Cyfanswm (incwm) a gwariant cynhwysfawr eraill			50,363

MANTOLEN

31 Mawrth 2017 £000		31 Mawrth 2018 £000	Nodiadau
80,478	Eiddo, peiriannau a chyfarpar	80,500	9
603	Asedau anghyffwrddadwy	283	9
0	Dyledwyr hirdymor	600	15
81,081	Asedau hirdymor	81,383	
0	Asedau a ddelir ar gyfer eu gwerthu	0	10
558	Stocrestrau	701	14
6,674	Dyledwyr byrdymor	4,372	15
10,488	Arian parod a chyfwerthoedd arian parod	7,304	16
4,000	Buddsoddiad byrdymor	5,000	13
21,720	Asedau cyfredol	17,377	
-383	Rhwymedigaethau byrdymor	-81	36
-3,634	Benthyca byrdymor	-3,274	11
-4,789	Credydwyr byrdymor	-4,796	17
-38	Darpariaethau	-38	18
-8,844	Rhwymedigaethau cyfredol	-8,189	
-33,809	Benthyca hirdymor	-30,987	11
-4,780	Rhwymedigaethau hirdymor eraill – Menter Cyllid Preifat	-4,699	36
-872,030	Rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig â chynlluniau pensiwn â buddion wedi'u diffinio	-921,910	37
-910,619	Rhwymedigaethau hirdymor	-957,596	
-816,662	Asedau net	-867,025	
-19,343	Cronfeydd defnyddiadwy	-18,762	19
836,005	Cronfeydd andefnyddiadwy	885,787	20
816,662	Cyfanswm y cronfeydd	867,025	

DATGANIAD LLIF ARIAN

2016/17		2017/18
£000		£000
15,073	Diffyg net ar ddarparu gwasanaethau (Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a nodyn 25)	22,084
-31,737	Addasiadau i warged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau heb fod yn arian parod (nodyn 25)	-27,665
-1,880	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi ac ariannu (nodyn 25)	-1,644
<hr/> -18,544	(Mewnlif)/all-lif arian parod net o weithgareddau gweithredol	<hr/> -7,225
5,633	Gweithgareddau buddsoddi (nodyn 26)	5,007
4,175	Gweithgareddau ariannu (nodyn 26)	5,402
<hr/> -8,736	(Cynnydd) neu ostyngiad net mewn arian parod a chyfwerthoedd arian parod	<hr/> 3,184
1,752	Arian parod a chyfwerthoedd arian parod ar gychwyn y cyfnod adrodd	10,488
<hr/> 10,488	Arian parod a chyfwerthoedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd (nodyn 16)	<hr/> 7,304
<hr/>		<hr/>

Noder

Darperir dadansoddiad manwl o'r uchod yn nodyn 25 a 26

POLISI'AU CYFRIFYDDU

CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ariannol 2017/18 ynghyd â'i sefyllfa ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014, yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2017/18 ('y Cod'), a ategwyd gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol a chyfarwyddyd statudol a roddwyd o dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Yn bennaf, yr arfer cyfrifyddu a fabwysiedir yn y Datganiad o Gyfrifon yw cost hanesyddol, a addaswyd gan ailbrisiad o rai categorïau o asedau nad ydynt yn gyfredol ac offerynnau ariannol.

INCWM A GWARIANT

Refeniw

Yn y cyfrifon refeniw, cyfrifir am incwm a gwariant, net TAW adferadwy, yn y flwyddyn maent yn deillio, nid wrth wneud neu dderbyn taliadau arian parod yn unig. Yn benodol:

- Cyfrifir am ffioedd, taliadau a rhenti sy'n ddyledus fel incwm ar y dyddiad y mae'r Awdurdod yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant pan gânt eu defnyddio – lle bydd bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir y cyflenwadau a'r dyddiad y cânt eu defnyddio, fe'u rhestrir ar y Fantolen.
- Nodir gwaith fel gwariant ar ôl iddo gael ei gwblhau. Cyn hynny, fe'i nodir ar y Fantolen fel gwaith sy'n mynd rhagddo.
- Cyfrifir llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar sail y gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llifoedd arian a benodwyd neu a bennwyd gan y contract.
- Lle mae incwm a gwariant wedi cael eu cydnabod ond ni dderbyniwyd na thalwyd yr arian, cofnodir dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol yn y Fantolen. Os oes amheuaeth y telir y dyledion, nodir balans dyledwyr a chodir tâl ar refeniw am yr incwm na fydd o bosibl yn cael ei gasglu.

ARIAN PAROD A CHYFWERTHOEDD ARIAN PAROD

Cynrychiolir arian drwy arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy yn ddi-gosb ar rybudd heb fod yn fwy na 24 awr. Mae cyfwerthoedd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu o fewn tri mis ar y mwyaf o'r dyddiad caffael ac y gellir eu troi'n symiau arian hysbys yn hawdd â risg ansylweddol o ran newid mewn gwerth.

COSTAU I REFENIW AM ASEDAU NAD YDYNT YN GYFREDOL

Debydir gwasanaethau â'r symiau canlynol i gofnodi'r gost o ddal asedau nad ydynt yn gyfredol yn ystod y flwyddyn:

- Dibrisiant y gellir ei briodoli i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth
- Colledion ailbriso a diffygiant ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus o fewn y Gronfa Ailbriso y gellir dileu'r colledion yn eu herbyn
- Amorteiddio asedau anghyffwrddadwy y gellir ei briodoli i'r gwasanaeth

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi cyfraniadau i ariannu colledion dibrisiant, ailbriso a diffygiant neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o'r refeniw tuag at ostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol. Felly, disodlir colledion dibrisiant, ailbriso a diffygiant ac amorteiddio gan gyfraniadau a wnaed o falensau'r Gronfa Gyffredinol, h.y. darpariaeth isafswm refeniw, a gwariant cyfalaf i'r cyfrif refeniw drwy gyfrwng trosglwyddiad addasu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symud Cronfeydd.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Buddiannau sy'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Cydnabyddir cyflogau a thaliadau sy'n gysylltiedig â chyflogaeth yn y cyfnod lle derbynnir y gwasanaeth gan weithwyr. Cydnabyddir cost hawliadau gwyliau blynyddol a enillwyd ond na chymerwyd gan weithwyr ar ddiwedd y cyfnod ('absenoldebau cronol') yn y datganiadau ariannol i'r graddau y caniateir i weithwyr gario gwyliau ymlaen i'r cyfnod canlynol.

Buddiannau terfynu

Symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn dyddiad arferol ymddeol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad/ymddeoliad gwirfoddol yw buddiannau terfynu. Priodolir y costau hyn ar sail gronrus i'w meysydd gwasanaeth perthnasol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fydd yr Awdurdod yn ddangosadwy ymrwymedig i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu'n gwneud cynnig i annog diswyddiad gwirfoddol.

Lle mae buddiannau terfynu yn cynnwys gwelliannau i bensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn y priodolir y swm sy'n daladwy i'r gronfa bensiwn neu bensiwnwr o fewn y flwyddyn i falans y Gronfa Gyffredinol gan yr Awdurdod, nid y swm a gyfrifwyd yn ôl y safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symud Cronfeydd, mae angen dyraniadau i'r Gronfa Bensiwn ac oddi wrthi er mwyn dileu credydau a debydau tybiannol i fuddiannau terfynu pensiynau uwch a'u cyfnewid â debydau am yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

BUDDIANNAU ÔL-GYFLOGAETH

Pensiynau

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun pensiwn gwahanol, sy'n diwallu anghenion gwahanol grwpiau o weithwyr. Mae'r cynlluniau fel a ganlyn:

1. Cynlluniau Pensiwn y Diffoddwyr Tân

Cynlluniau buddion diffiniedig heb eu hariannu yw cynlluniau pensiwn y diffoddwyr tân, sy'n golygu nad oes unrhyw asedau buddsoddi wedi'u crynhoi i dalu rhwymedigaethau'r pensiynau a bod yn rhaid cynhyrchu arian i fodloni'r gwir daliadau pensiwn wrth iddynt ddod yn daladwy. Mae cyfraniadau'r gweithiwr a'r cyflogwr yn seiliedig ar ganran o dâl pensiynadwy a osodwyd yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru ac mae hyn yn destun ailwerthusiad bob tair blynedd gan Adran Actwaraidd y Llywodraeth.

Caiff y gronfa bensiwn ei thrin fel datganiad incwm a gwariant ar wahân o fewn y Datganiad o Gyfrifon ac fe'i diogelir i sicrhau eglurdeb cyfrifeg – gweler nodiadau 23 a 37 a 'Chyfrif Gronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân' am fwy o fanylion. Drwy'r Gronfa Bensiwn y mae'r Awdurdod yn cyflawni ei gyfrifoldeb dros dalu pensiynau swyddogion sydd wedi ymddeol, eu goroeswyr ac eraill sy'n gymwys ar gyfer buddiannau o dan y cynllun.

Datgelir amcangyfrif o rwymedigaethau hirdymor yr Awdurdod i dalu am y costau hyn mewn nodyn i'r cyfrifon fel sy'n ofynnol gan Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19.

2. Staff Corfforaethol ac Ystafell Reoli

Mae hwn yn gynllun sydd wedi'i ariannu gyda phensiynau a dalwyd gan gronfeydd buddsoddi sylfaenol a reolir gan Gronfa Bensiwn Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ('y gronfa'), sy'n rhan o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae actwariaid yn pennu cyfradd cyfraniadau'r cyflogwr. Telir costau pellach, sy'n codi o ran rhai pensiynau a delir i weithwyr sydd wedi ymddeol, ar sail heb ei ariannu. Gweler nodyn 37 am fwy o wybodaeth.

DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Mae digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd yn ddigwyddiadau, bod yn ffafriol neu'n anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad yr awdurdodir y datganiadau ariannol er mwyn eu cyhoeddi. Gellir adnabod dau fath o ddigwyddiad:

- a) y rheini sy'n darparu tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd (digwyddiadau addasu), a'r
- b) rheini sy'n nodweddiadol o'r amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd (nad ydynt yn addasu).

YMADAWIAD Y DU O'R UNDEB EWROPEAIDD

Cychwynnodd Llywodraeth y Deyrnas Unedig Erthygl 50 o Gytuniad Lisbon ar 29 Mawrth 2017 er mwyn dechrau'r broses o adael yr Undeb Ewropeaidd. Dechreuodd trafodaethau ynghylch yr ymadawiad ym Mehefin 2017 a disgwylir iddynt bara am ddwy flynedd.

Nid oes newidiadau uniongyrchol i ofynion adrodd a bydd yr Awdurdod yn parhau i fonitro effeithiau tymor byr a thymor hwy ansefydlogrwydd yn y farchnad, yn ogystal â'i ffrydiau cyllido a'r effaith ar werth teg asedau a rhwymedigaethau ariannol. Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig â'r rhain hefyd yn cael eu hystyried ar lefel strategol.

ADDASIADAU CYFNODAU BLAENOROL, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFYDDU, AC AMCANGYFRIFON A GWALLAU

Gall addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid ym mholisiau cyfrifyddu neu i gywiro gwall perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu yn rhagolygol, h.y. yn y blynyddoedd cyfredol a'r blynyddoedd i ddod sy'n cael eu heffeithio gan y newid a lle nad ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Gwneir newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu ond pan ofynnir amdanynt gan arferion cyfrifyddu priodol neu pan fydd y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod neu ei berfformiad ariannol. Lle gwneir newid, caiff ei gymhwyso yn ôl-
weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol, fel petai'r polisi newydd wedi'i gymhwyso o'r cychwyn.

Cywirir gwallau perthnasol a ganfuwyd o fewn ffigyrau'r cyfnod blaenorol yn ôl-
weithredol trwy ddiwygio balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Diffinnir offeryn ariannol fel 'unrhyw contract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol i un arall'. I ddechrau, mesurir rhwymedigaethau ariannol (benthyciadau) ac asedau ariannol (buddsoddiadau) ar sail gwerth teg ac maent yn cael eu cario yn ôl eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae'r llog blynyddol a delir ac a dderbynnir o fewn y cyfrif incwm a gwariant yn seiliedig ar swm cario'r benthyciad neu'r buddsoddiad wedi'i luosi gan gyfradd llog go iawn yr offeryn. Am bob benthyciad a buddsoddiad sydd gan yr Awdurdod, y symiau a gyflwynir o fewn y Fantolen yw'r prifswm sy'n ddyledus ynghyd ag unrhyw log a gronwyd am y flwyddyn.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio technegau prisio sy'n briodol o dan yr amgylchiadau a lle bo data digonol ar gael i fesur gwerth teg, gan fwyhau'r defnydd o fewnbynau arsylwadwy perthnasol a lleihau'r defnydd o fewnbynau nad ydynt yn arsylwadwy sy'n sylweddol i'r mesuriad gwerth teg yn ei gyfanrwydd:

- Lefel 1 — Prisiau'r farchnad a ddyfynnir (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau o'r un fath
- Lefel 2 — Technegau prisio lle mae'r mewnbyniad sydd ar y lefel isaf sy'n arwyddocaol i'r mesuriad gwerth teg yn arsylwadwy, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 — Technegau prisio lle nad yw'r mewnbyniad sydd ar y lefel isaf sy'n arwyddocaol i'r mesuriad gwerth teg yn arsylwadwy

Ar gyfer asedau a rhwymedigaethau a gydnabyddir o fewn y datganiadau ariannol ar sail reolaidd, mae'r Awdurdod yn penderfynu p'un a yw trosglwyddiadau wedi digwydd rhwng lefelau yn yr hierarchaeth trwy ailasesu categoreiddiad (ar sail y mewnbwn isaf o ran lefel sy'n arwyddocaol i'r mesuriad gwerth teg ar y cyfan) ar ddiwedd pob cyfnod adrodd.

Gwneir buddsoddiadau yn unol â strategaeth flynyddol y trysorlys ac fe'u hadroddir yn y Fantolen ar werth marchnad nad yw'n fasnachadwy (mewn sterling), wedi'u hategu gan nodyn ychwanegol sy'n darparu manylion eitemedig.

GRANTIAU A CHYFRANIADAU'R LLYWODRAETH

P'un a delir ar gyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti fel incwm ar y dyddiad pan fydd yr Awdurdod yn bodloni amodau'r hawl i dderbyn y grant/cyfraniad, bod sicrwydd rhesymol y derbynnir yr arian, a bod y gwariant y rhoddir y grant ar ei gyfer naill ai wedi'i gyflawni neu fod disgwyliad rhesymol y bydd yn cael ei gyflawni. Cyfatebir grantiau refeniw yng nghyfrifon refeniw'r gwasanaeth â'r gwariant gwasanaeth y maent yn gysylltiedig â hwy. Credydur grantiau ar gyfer gwariant cyffredinol ar waelod y cyfrif incwm a gwariant yn dilyn Gwariant Gweithredol Net.

STOCRETRAU A CHONTRACTAU HIRDY MOR

Cynhwysir stocrestrau yn y fantolen ar yr isafswm cost neu werth gwireddadwy net. Mae cost stocrestrau yn cael ei phennu trwy ddefnyddio dull y gost gyfartalog.

PRYDLESI

Prydlesi cyllid

Lle'r ysgwyddir holl risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased ar brydles gan yr Awdurdod i bob pwrpas, cofnodir yr ased fel eiddo, peiriannau a chyfarpar a chofnodir rhwymedigaeth gyfatebol. Y gwerth y cydnabyddir y ddau yw'r isaf o werth teg yr ased neu werth presennol y taliadau prydles lleiaf, a ostyngir trwy ddefnyddio'r gyfradd llog sy'n ymhlyg yn y brydles. Y gyfradd llog sy'n ymhlyg yn y brydles yw'r hyn sy'n creu cyfradd llog gyfnodol gyson ar y rhwymedigaethau sy'n weddill. Cydnabyddir yr ased a'r rhwymedigaethau ar gychwyn y brydles, ac maent yn peidio â chael eu cydnabod pan fydd y rhwymedigaeth yn cael ei rhyddhau neu ddiddymu neu pan fydd yn dod i ben. Rhennir y rhent blynyddol rhwng ad-daliad y rhwymedigaeth a chost gyllid. Cyfrifir y gost gyllid flynyddol trwy gymhwyso'r gyfradd llog ymhlyg i'r rhwymedigaeth sy'n weddill ac fe'i nodir o dan gostau 'Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi' yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Prydlesi gweithredol

Lle bo asedau ar gael i'w defnyddio fel rhan o drefniadau prydlesu, priodolir y rhenti sy'n daladwy i gost y gwasanaeth ar sail linol waeth beth yw'r trefniadau talu. Gan nad yw'r Awdurdod yn berchen ar yr asedau hyn, nid yw'r gost yn ymddangos yn y Fantolen.

EIDDO, PEIRIANNAU, CYFARPAR AC ASED AU ANGHYFFWRDDADWY

Cydnabyddiaeth

Cyfalafir ar y gwariant ar gaffael, creu neu wella eiddo, peiriannau, cyfarpar ac asedau anghyffwrddadwy ar sail gronnu, ar yr amod ei bod yn debygol y bydd buddion economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Nodir gwariant sy'n cynnal potensial ased ond sydd heb ychwanegu ato i gyflawni buddiannau economaidd yn y dyfodol neu botensial gwasanaeth (h.y. atgyweiriadau a gwaith cynnal a chadw) fel treuliau pan fydd yn digwydd.

Cyfalafir eiddo, peiriannau ac asedau anghyffwrddadwy lle:

- maent yn cael eu cadw at ddefnydd cyflenwi gwasanaethau;
- mae'n debygol y bydd buddiannau economaidd y dyfodol yn llifo i'r Awdurdod, neu bydd gwasanaeth o bosib yn cael ei ddarparu iddo;
- disgwylir eu defnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol;
- y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy;
- mae cost yr ased unigol gwerth £10,000 o leiaf;
- mae'r eitemau yn ffurfio grŵp o asedau sydd â chost unigol gwerth £250 o leiaf, cost gyfansymiol gwerth £10,000 o leiaf, lle mae'r asedau yn weithredol gyddibynnol, mae ganddynt ddyddiadau pryniant cydamserol bras, rhagdybir iddynt gael dyddiadau gwaredu cydamserol, ac maent o dan reolaeth sengl; ac
- mae'r eitemau'n ffurfio rhan o'r gost cyfarparu a sefydlu cychwynnol ar gyfer adeilad newydd neu adnewyddiad gorsaf neu swyddfeydd, heb ystyried eu cost unigol neu gyfunol. Lle mae ased mawr fel adeilad yn cynnwys nifer o gydrannau â bywydau ased sy'n sylweddol wahanol, e.e. peiriannau a chyfarpar, yna mae'r cydrannau hyn yn cael eu trin fel asedau ar wahân ac fe'u dibrisir dros gyfnod eu bywydau economaidd defnyddiol eu hunain.

Mesuriad (sail prisiad)

Mae'r holl asedau eiddo, peiriannau a chyfarpar yn cael eu mesur yn wreiddiol ar gost, gan gynrychioli'r costau sy'n uniongyrchol briodoladwy i gaffael neu adeiladu'r ased a'i gludo i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo allu gweithredu yn y modd y bwriadwyd gan reolwyr.

Prisir eiddo ar ôl hyn ar gyfer y datganiadau ariannol ar sail 'gwerth teg' a, lle bo'r eiddo o natur arbenigol, h.y. yn weithredol ac nad oes marchnad weithredol, mae cost adnewyddu dibrisiedig wedi'i chymhwyso.

Prisir asedau tir ac adeiladau bob pum mlynedd gan brisiwr cymwys proffesiynol yn unol â Llawlyfr Arfarnu a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Cynhelir adolygiadau diffygiant blynyddol yn ystod blynyddoedd eraill yn fewnol. Cynhelir yr adolygiadau blynyddol gan ddefnyddio'r wybodaeth fwyaf priodol sydd ar gael ar ddyddiad yr adolygiad. Cynhaliwyd yr ailbrisiad llawn ddiwethaf yn y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca sy'n codi wrth i asedau gael eu hadeiladu. Tybir mai cost asedau a gafaelwyd heblaw am drwy bryniant yw eu gwerth teg, oni bai nad oes gan y caffaeliad sylwedd masnachol (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llifoedd arian parod yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, lle caffaelir ased drwy gyfnewidiad, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddwyd gan yr Awdurdod.

I ddechrau, mesurir pob ased a roddir ar ei werth teg. Credydur y gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw gydnabyddiaeth a dalwyd i linell Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai y gwnaed y rhodd yn amodol. Nes y bodlonir yr amodau, delir yr enillion o fewn y Cyfrif Asedau a Roddwyd. Lle credydur enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu hailsymud o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symud Cronfeydd. Caiff yr asedau eu cario yn y Fantolen wedyn gan ddefnyddio'r sylfeini mesur canlynol:

- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost ddibrisiedig hanesyddol
- Asedau dros ben – gwerth teg
- Pob ased arall – gwerth cyfredol, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased fel y mae'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd

Lle nad oes tystiolaeth ar sail y farchnad o'r gwerth cyfredol o ganlyniad i natur arbenigol ased, defnyddir cost cyfnewid wedi'i dibrisio fel amcan bris o'r gwerth cyfredol. Lle bydd gan asedau nad ydynt yn eiddo fywydau defnyddiol byr a/neu werthoedd isel, defnyddir sail cost hanesyddol wedi'i dibrisio fel dirprwy ar gyfer gwerth cyfredol. Ailbrisir asedau a gynhwyswyd yn y Fantolen ar werth cyfredol yn ddigon rheolaidd i sicrhau nad yw eu gwerth cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth cyfredol ar ddiwedd y flwyddyn, ond fel lleiafswm bob pum mlynedd.

Mae'r Gronfa Ailbriso yn cynnwys enillion ailbriso a gydnabuwyd ers 31 Mawrth 2010 yn unig, sef ei dyddiad gweithredu ffurfiol. Mae enillion sy'n codi cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cydgrynhoi i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwariant dilynol

Lle bydd gwariant dilynol yn gwella ased y tu hwnt i'w fanyleb wreiddiol, ychwanegir y gost briodoladwy uniongyrchol at werth cario'r ased. Lle bydd gwariant dilynol yn adfer yr ased i'r fanyleb a dybiwyd gan ei fywyd defnyddiol economaidd yn unig, priodolir y gwariant i gostau gweithredu.

Daliwyd i'w werthu

Caiff ased nad yw'n gyfredol ei ddal i'w werthu os adenillir ei werth cario yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ddefnydd parhaol, os yw ar gael i'w werthu ar unwaith, ac os bydd y gwerthiant yn hynod debygol o ddigwydd o fewn blwyddyn.

Bydd eiddo, peiriannau a chyfarpar a ail-ddosberthir fel 'daliwyd i'w werthu' yn peidio â dibrisio yn dilyn yr ailddosbarthiad.

Cyfrifyddu cydrannol

Mae cydran eiddo, peiriannau a chyfarpar yn eitem sydd â chost sy'n sylweddol mewn perthynas â chyfanswm cost yr ased. Dylai cydrannau cael eu dibrisio'n unigol dros eu bywydau defnyddiol. Fodd bynnag, wrth drosglwyddo i'r Cod, cymhwyswyd cyfrifyddu cydrannol ond pan fydd cydran wedi cael ei hamnewid neu ei gwella'n rhannol, a dadgydnabyddir yr hen gydran.

Ailbrisiad a diffygiant

Cydnabyddir cynnydd mewn gwerthoedd asedau sy'n deillio o ailbrisiadau yn y gronfa ailbriso, ac eithrio lle maent yn gwrthdroi diffygiant mewn costau gweithredu a gydnabuwyd yn flaenorol, ac i'r graddau y maent yn gwneud hyn, ac yn yr achos hwn maent yn cael eu cydnabod o fewn incwm gweithredu.

Priodolir gostyngiadau mewn gwerthoedd a diffygiant asedau i'r gronfa ailbriso i'r graddau y bydd balans ar gael i'r ased dan sylw, ac wedi hynny fe'u priodolir i gostau gweithredu.

Adroddir enillion a cholledion a gydnabyddir yn y gronfa ailbriso yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr fel eitem 'incwm cynhwysfawr arall'.

Dibrisiant

Cyfrifir dibrisiant bob eiddo, peiriant, cyfarpar ac ased anghyffwrddadwy trwy ddyrannu eu symiau dibrisiadwy dros eu hoes ddefnyddiol mewn modd systematig. Asedau heb oes ddefnyddiol bendant y gellir ei phennu yw'r eithriad (h.y. tir rhydd-ddaliad ac asedau cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sydd ar waith). Cyfrifir dibrisiant fel a ganlyn:

- Adeiladau – dyraniad llinell syth dros yr oes sy'n weddill gan yr eiddo, yn unol â'r hyn a amcangyfrifir gan y prisiwr
- Cerbydau, peiriannau a chyfarpar – dyraniad llinell syth dros yr oes ddefnyddiol sy'n weddill (os prynwyd nhw cyn 31 Rhagfyr ym mlwyddyn y cyfrifon)
- Tir – ni chaiff dibrisiant ei gyfrifo ar dir
- Caiff meddalwedd ei dibrisio ar sail llinell syth dros gyfnodau o hyd at bum mlynedd
- Nid ystyrir unrhyw werth gweddilliol

Caiff enillion ailbriso hefyd eu dibrisio, gyda swm sy'n gyfartal â'r gwahaniaeth rhwng gwerthoedd dibrisiant cyfredol a godwyd ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbriso i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Gwarediadau

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddatgomisiynu, caiff y swm a godir ar yr ased yn y fantolen (boed yr ased yn eiddo, yn beiriant a chyfarpar neu'n ased a gedwir i'w werthu) ei ddileu a'i symud i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu golledion pan gaiff ei waredu. Caiff derbyniadau gwarediadau (os yw'r rhain ar gael) hefyd eu gosod ar yr un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu golledion gwaredu (h.y. gwerth net y gwerth a osodwyd ar yr ased ar adeg ei waredu). Caiff unrhyw enillion ailbriso ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbriso wrth gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwaredu asedau eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf a'u rhoi yn y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf wrth gefn i'w defnyddio ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf newydd yn unig neu eu rhoi i un ochr i leihau angen sylfaenol yr Awdurdod i fenthyg. Dyrennir derbyniadau o falans y Gronfa Gyffredinol i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf wrth gefn yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Ni chyfrifir gwerth y derbyniadau a ddilëwyd yn erbyn cyfraniadau, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau anghyfredol o dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Dyrennir symiau o falans y Gronfa Gyffredinol i'r Gronfa Addasiadau Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn.

Menter Cyllido Preifat (PFI)

Mae'r Awdurdod wedi llunio cytundeb contractiol hirdymor o dan y PFI i ddarparu canolfan hyfforddi ym Mhorth Caerdydd. O dan y cynllun, mae Llywodraeth Cymru yn darparu ychydig o gymorth refeniw i'r prosiect ar ffurf grant blynyddol (credydau PFI), a'r Awdurdod yn ariannu'r hyn sy'n weddill trwy wneud cyfraniadau o'r gyllideb refeniw flynyddol.

Er mwyn gwasgaru'r cyfraniadau'n gyfartal dros oes y contract, mae cronfa gydraddoli wrth gefn ar waith, lle caiff credydau a chyfraniadau dros ben eu buddsoddi a'u defnyddio i leihau'r cyfraniadau mewn blynyddoedd i ddod. Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei hadolygu bob blwyddyn a'r cyfraniadau'n cael eu haddasu gyda'r nod o gael balans o sero ar y gronfa wrth gefn erbyn diwedd y contract.

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fydd rhywbeth wedi digwydd sy'n gosod rhwymedigaeth ar yr Awdurdod a fydd siŵr o fod yn gofyn iddo setlo drwy drosglwyddo buddion economaidd, ond lle y mae amseru'r trosglwyddiad yn ansicr.

Cyflwynir y darpariaethau i'r cyfrif refeniw priodol pan ddaw'r Awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, ar sail yr amcangyfrif gorau o'r setliad tebygol. Pan gaiff taliadau eu gwneud yn y pen draw, cânt eu cyflwyno i'r ddarpariaeth a osodwyd yn y fantolen. Adolygir setliadau amcangyfrifol ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – pan ddaw hi'n fwy tebygol na pheidio na fydd angen trosglwyddo buddion economaidd, caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i dychwelyd i'r cyfrif refeniw perthnasol.

Rhwymedigaethau wrth gefn

Mae Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 37 yn diffinio rhwymedigaethau wrth gefn fel un o'r canlynol:

- rhwymedigaeth bosibl sy'n codi o ddigwyddiadau blaenorol, a lle bydd ei bodolaeth dim ond yn cael ei chadarnhau pan fydd un digwyddiad ansicr neu ragor yn digwydd yn y dyfodol nad yw'n gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr Awdurdod
- neu rhwymedigaeth bresennol sy'n codi o ddigwyddiadau blaenorol ond na chaiff ei chydabod oherwydd
 - a) nid yw'n debygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd er mwyn setlo'r rhwymedigaeth, neu
 - b) ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth gyda digon o ddibynadwyedd

Pan fydd rhwymedigaeth wrth gefn yn bodoli, ni fydd yn cael ei nodi fel eitem o wariant yn y cyfrifon. Yn hytrach, bydd yn cael ei datgelu mewn nodyn ar y fantolen, a fydd yn disgrifio natur y rhwymedigaeth wrth gefn a, lle y bo'n ymarferol, amcangyfrif o'i heffaith ariannol a syniad o'r ansicrwydd sy'n berthnasol â swm unrhyw all-lif.

Cronfeydd wrth gefn

Mae'r Awdurdod yn cadw cronfeydd wrth gefn er mwyn talu am wariant yn y dyfodol. Datgelir y rhain yn y fantolen a chaiff eu dibenion eu hegluro yn y nodiadau ar y fantolen.

Treth ar werth (TAW)

Mae'r Awdurdod yn cael ei ad-dalu am TAW a godir, felly mae'r cyfrifon refeniw wedi'u paratoi heb gynnwys y dreth hon.

SAFONAU CYFRIFYDDU SYDD WEDI EU CYFLWYNO OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 9 – Offerynnau ariannol

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 15 – Refeniw o gontractau gyda chwsmeriaid, gan gynnwys diwygiadau ac eglurhad i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 15 – Refeniw o gontractau gyda chwsmeriaid

Diwygiadau i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 12 – Trethi incwm: Nodi asedau treth gohiriedig ar gyfer colledion na wireddwyd

Diwygiadau i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 7 – Datganiad o lifau arian: Menter ddatgelu

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16 – Prydlesi

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

Nodyn 1 – DYFARNIADAU BEIRNIADOL WRTH GYMHWYSO POLISIÄU CYFRIFYDDU

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifyddu, mae'r Awdurdod wedi gorfod gwneud beirniadaethau penodol ynghylch trafodion cymhleth neu'r rhai hynny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynghylch digwyddiadau i ddod. Mae'r dyfarniadau beirniadol yn y datganiad o'r cyfrifon yn cynnwys y canlynol:

- Mae ansicrwydd mawr ynghylch y lefelau ariannu ar gyfer llywodraeth leol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi pennu nad oes digon o ansicrwydd eto i ddangos y gallai asedau'r Awdurdod gael eu hamharu o ganlyniad i'r angen i leihau lefel y gwasanaeth a ddarperir.

Nodyn 2 – RHAGDYBIAETHAU SYDD WEDI EU GWNEUD AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU AMCANGYFRIFO MAWR ERAILL

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigurau bras sy'n seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod am y dyfodol neu ffigurau sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon trwy ystyried profiad blaenorol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, am na ellir pennu balansau â sicrwydd, gall y canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol iawn i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym mantolen yr Awdurdod fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2018 lle mae risg sylweddol o addasiadau mawr yn y flwyddyn ariannol i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os bydd y canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r rhagdybiaethau
Eiddo, peiriannau, cyfarpar ac asedau anghyffwrddadwy (nodyn 9)	Mae asedau sy'n dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynghylch lefel y gwaith trwsio a chynnal a chadw y bydd angen ei wneud o ran asedau unigol. Oherwydd yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, ni ellir bod yn sicr y bydd yr Awdurdod yn gallu cynnal ei wariant cyfredol ar waith trwsio a gwaith cynnal a chadw, felly ceir amheuaeth ynghylch yr oes ddefnyddiol a bennwyd i asedau.	Os yw oes ddefnyddiol asedau'n lleihau, mae'r dibrisiad yn cynyddu a gwerth yr asedau'n disgyn.
Rhwymedigaethau pensiwn (nodyn 37)	Mae rhagdybiaethau wedi'u gwneud yn y cyfrifon o ran gwerth costau ac incwm pensiynau yn y dyfodol, h.y. rhwymedigaethau ac	Bydd newidiadau i ragdybiaethau pensiwn yn effeithio ar werth asedau a rhwymedigaethau a bydd yn

	asedau. Diben hyn yw rhoi dealltwriaeth o'r rhwymedigaethau posibl a wynebir gan yr Awdurdod.	effeithio ar y prif ddatganiadau ariannol, h.y. y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y fantolen a'r llif arian.
--	---	---

Nodyn 3 – ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU O DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r addasiadau sy'n cael eu gwneud i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn, yn unol ag arfer cyfrifyddu priodol, i'r adnoddau a nodir gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod er mwyn talu am wariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu o dan y rheoliadau

2016/17					2017/18			
Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd cyffredinol wrth gefn sydd wedi'u clustnodi £000	Cronfa derbyniadau cyfalaf wrth gefn £000	Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio £000		Balans y Gronfa Gyffredinol £000	Cronfeydd cyffredinol wrth gefn sydd wedi'u clustnodi £000	Cronfa derbyniadau cyfalaf wrth gefn £000	Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio £000
				Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:				
				Eitemau sydd wedi'u gwrthdroi a'u tynnu neu eu gosod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
-4,466			4,466	Ffioedd ar gyfer dibrisiant a diffygiant asedau anghyfredol	-4,509			4,509
				Colledion ailbriso ar eiddo, peiriannau a chyfarpar				
70			-70	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	169			-169
				Addasiad gwerth teg ar asedau sydd ar gael i'w gwerthu				
				Addasiad i rwymedigaeth ohiriedig ar brydlesi ariannol				
101	-101			Trosglwyddiadau i PFI	53	-53		
				Symiau asedau anghyfredol a ddilëwyd wrth eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
22		-224	202		12		-35	23
-4,273	-101	-224	4,598		-4,275	-53	-35	4,363
				Eitemau sydd wedi'u nodi ond nad ydynt wedi'u tynnu na'u gosod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
				Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf				
2,816			-2,816	Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	3,036			-3,036
291	168		-459	Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r gronfa derbyniadau cyfalaf wrth gefn:	890	331		-1,221
				Elw ar werthiannau arian parod a drosglwyddwyd a gyfrifwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu				
				Cyfraniad o'r gronfa derbyniadau cyfalaf wrth gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd				
3,107	168	0	-3,275		3,926	331		-4,257
				Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r gronfa derbyniadau cyfalaf gohiriedig wrth gefn:				
				Elw ar werthiannau gohiriedig a drosglwyddwyd a gyfrifwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
				Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r gronfa bensiynau wrth gefn:				
				Eitemau sy'n ymwneud â buddion ymddeol a wrth-drowyd ac sydd wedi'u tynnu neu eu gosod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
37,980			37,980	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	-41,040			41,040
22,040			-22,040		19,440			-19,440
15,940	0	0	15,940		-21,600			21,600
				Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig:				
				Y swm sy'n wahanol rhwng yr hyn a delir mewn cydnabyddiaeth ariannol i swyddogion ac a nodir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnu a'r gydnabyddiaeth ariannol a delir yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol (nodyn 24)				
-275			275		203			-203
				Cyfanswm yr addasiadau:				
17,381	67	-224	17,538		-21,746	278	-35	21,503

Nodyn 4 – DADANSODDIAD O WARIANT A CHYLLIDO

Gwariant net sy'n daladwy i'r Gronfa Gyffredinol £000	Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail ariannu £000	2016/17 Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £000		Gwariant net sy'n daladwy i'r Gronfa Gyffredinol £000	Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail ariannu £000	2017/18 Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £000
67,203	-8,429	58,774	Gwasanaethau diffodd tân	70,544	-1,944	68,600
67,203	-8,429	58,774	Cost net gwasanaethau	70,544	-1,944	68,600
-69,511	25,810	-43,701	Incwm a gwariant arall	-70,206	23,690	-46,516
-2,308	17,381	15,073	(Gwarged) / Diffyg (Nodyn 4 a Nodyn 5)	338	21,746	22,084
-3,000			Balans agoriadol y Gronfa Gyffredinol	-3,000		
-2,308			+/- (Gwarged) / Diffyg ar y Gronfa Gyffredinol	338		
2,308			Trosglwyddiadau i / (o) gronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi	-338		
-3,000			Balans terfynol y Gronfa Gyffredinol ar 31 Mawrth	-3,000		

				2017/18
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod at symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau at ddibenion cyfalaf £000	Newid net ar gyfer addasiadau i bensiynau £000	Gwahaniaethau eraill £000	Cyfanswm £000
Gwasanaethau diffodd tân	797	-1,450	-1,291	-1,944
Cost net gwasanaethau	797	-1,450	-1,291	-1,944
Incwm a gwariant arall o'r dadansoddiad o wariant a chyllido	-12	23,050	652	23,690
Gwahaniaeth rhwng gwarged/diffyg y Gronfa Gyffredinol a gwarged/diffyg y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y gwasanaethau a ddarperir	785	21,600	-639	21,746
				2016/17
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod at symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Addasiadau at ddibenion cyfalaf £000	Newid net ar gyfer addasiadau i bensiynau £000	Gwahaniaethau eraill £000	Cyfanswm £000
Gwasanaethau diffodd tân	1,637	-9,190	-876	-8,429
Cost net gwasanaethau	1,637	-9,190	-876	-8,429
Incwm a gwariant arall o'r dadansoddiad o wariant a chyllido	-22	25,130	702	25,810
Gwahaniaeth rhwng gwarged/diffyg y Gronfa Gyffredinol a gwarged/diffyg y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y gwasanaethau a ddarperir	1,615	15,940	-174	17,381

Nodyn 5 – GWARIANT AC INCWM A DDADANSODDWDYD YN ÔL EU NATUR

Caiff incwm a gwariant yr Awdurdod eu dadansoddi fel a ganlyn:

	2016/17	2017/18
	£000	£000
Gwariant		
Cyflogau, Yswiriant Gwladol a phensiynau	51,317	52,731
Pensiynau (anhwylder)	964	988
Costau teithio a chynhaliaeth	395	455
Cyfanswm costau cyflogeion	52,676	54,174
Treuliau sy'n ymwneud ag eiddo	4,356	5,666
Treuliau hyfforddi	1,381	1,350
Cyflenwadau a gwasanaethau	3,694	4,128
Treuliau sy'n ymwneud â chludiant	1,173	1,121
Gwasanaethau dan gcontract	890	827
Costau cyfalaf / prydlesi	4,375	5,132
Gwariant gros	68,545	72,398
Incwm	-1,342	-1,854
- Gwarged/diffyg ar gyfer y flwyddyn	67,203	70,544

Cysoni incwm a gwariant â'r gwasanaethau a ddarperir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant

Cynhwysfawr na adroddwyd yn yr incwm a gwariant

Absenoldebau cronus	275	-203
Addasiadau Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19	15,940	21,600
Costau gweithredu PFI	1,205	1,213
Addasiadau ariannol parthed PFI/prydlesi	504	496
Dibrisiant (gan gynnwys diffygiant)	4,466	4,509
Grant cyfalaf	-70	-169
Asedau anghyfredol a waredwyd	-22	-12
Cyfraniadau gan awdurdodau cyfansoddol	-69,511	-70,206
Grant	-1,200	-1,161

Symiau sydd wedi'u cynnwys yn yr incwm a gwariant nad ydynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Gwariant cyfalaf o'r cyfrif refeniw	-291	-890
Darpariaeth isafswm refeniw (heb gynnwys PFI a phrydlesi)	-2,469	-2,653
Ffioedd prydlesi ariannol	-90	-90
Cyfraniad at PFI	-867	-894

Gwarged/diffyg ar y gwasanaethau a ddarperir	15,073	22,084
---	---------------	---------------

Nodyn 6 – GWARIANT AC INCWM GWEITHREDU ARALL

2016/17		2017/18
£000		£000
-22	(Enillion)/Colledion net ar waredu asedau anghyfredol	-12
-22	Cyfanswm	-12

Nodyn 7 – INCWM A GWARIANT CYLLIDO A BUDDSODDI

2016/17		2017/18
£000		£000
1,970	Llog sy'n daladwy a ffioedd tebyg	1,885
25,130	Cost llog pensiynau a'r enillion a ddisgwylir ar asedau pensiynau	23,050
-68	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	-72
27,032	Cyfanswm	24,863

Nodyn 8 – TRETHIANT AC INCWM GRANT AMHENODOL

2016/17		2017/18
£000		£000
69,511	Cyfraniadau awdurdodau lleol (nodyn 31)	70,206
1,200	Grantiau llywodraeth – PFI (nodyn 36)	1,161
70,711	Cyfanswm	71,367

Nodyn 9 – PEIRIANNAU, EIDDO, CYFARPAR (CYFARPAR DIOGELU PERSONOL) AC ASEDAU ANGHYFFWRDDADWY

Asedau sefydlog 2017/18

	Tir ac adeiladau	Cerbydau a chyfarpar	Canolfan hyfforddi / PFI	Cyfanswm cyfarpar diogelu personol	Cyfanswm asedau anghyffwr ddadwy	Ased au ar waith Cyfan swm £000
<u>Cost/prisiad</u>	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwerth cyfrifon gros fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017	65,045	30,588	5,750	101,383	1,244	168
Ychwanegiadau	1,520	2,681	0	4,201	25	8
Asedau ar waith	0	0	0	0		
Ailddosbarthu'r asedau ar waith	0	158	0	158	10	-168
Asedau a waredwyd	0	-950	0	-950	0	0
Diffygiant	-307	-225		-532		
Gwerth cyfrifon gros fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2018	66,258	32,252	5,750	104,260	1,279	8
<u>Dibrisiant a diffygiant</u>						
Dibrisiant cronus fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017	3,998	16,401	506	20,905	809	0
Dibrisiant blynyddol	1,781	1,841	159	3,781	195	0
Asedau a waredwyd	0	-926	0	-926	0	0
Dibrisiant cronus fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2018	5,779	17,316	665	23,760	1,004	0
Gwerth cyfrifon net fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017	61,047	14,187	5,244	80,478	435	168
Gwerth cyfrifon net fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2018	60,479	14,936	5,085	80,500	275	8

Noder: mae'r holl eiddo'n rhydd-ddaliadol heblaw am PFI.

Mae ychwanegiadau 'asedau ar waith' yn ymwneud â'r prosiect cyfarpar anadlu, a fydd yn cael ei ddatblygu yn ystod 18/19. Mae asedau eraill ar waith yn ymwneud â system gorchymyn a rheoli newydd sy'n cael ei gweithredu rhwng yr Awdurdod, Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Heddlu De Cymru (sydd hefyd yn llywyddu'r system). Roedd y system ar waith yn ystod 2017/18, gyda phob partner wedi'i ymrwymo i ddefnyddio'r system am o leiaf wyth mlynedd. Bydd yr Awdurdod a Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn rhannu cost y prosiect yn gyfartal (50:50).

Asedau sefydlog 2016/17

Cost/prisiad	Tir ac adeiladau £000	Cerbydau a chyfarpar £000	Canolfan hyfforddi / PFI £000	Cyfanswm cyfarpar diogelu personol £000	Cyfanswm asedau anghyffwrddadwy £000
Gwerth cyfrifon gros fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2016	65,021	31,639	5,750	102,410	0
Ychwanegiadau	394	1,850	0	2,244	61
Diffygiant	-150	0	0	-150	0
Asedau ar waith	0	0	0	0	168
Aiddosbarthu cyfarpar fel asedau anghyffwrddadwy	0	-1,183	0	-1,183	1,183
Asedau a waredwyd	0	-1,718	0	-1,718	0
Diffygiant	-220	0	0	-220	0
Gwerth cyfrifon gros fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017	65,045	30,588	5,750	101,383	1,412
<u>Dibrisiant a diffygiant</u>					
Dibrisiant cronus fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2016	2,019	16,763	347	19,129	0
Dibrisiant blynyddol	1,979	1,900	159	4,038	208
Aiddosbarthu cyfarpar fel asedau anghyffwrddadwy	0	-601	0	-601	601
Asedau a waredwyd	0	-1,661	0	-1,661	0
Dibrisiant cronus fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017	3,998	16,401	506	20,905	809
Gwerth cyfrifon net fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2016	63,002	14,876	5,403	83,281	0
Gwerth cyfrifon net fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017	61,047	14,187	5,244	80,478	603

Noder: mae'r holl eiddo'n rhydd-ddaliadol heblaw am PFI.

Mae 'asedau ar waith' yn ymwneud â system gorchymyn a rheoli newydd sy'n cael ei weithredu rhwng yr Awdurdod, Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Heddlu De Cymru (sydd hefyd yn llywyddu'r system). Roedd y system ar waith yn ystod 2017/18, gyda phob partner wedi'i ymrwymo i ddefnyddio'r system am o leiaf wyth mlynedd. Bydd yr Awdurdod a Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru yn rhannu cost y prosiect yn gyfartal (50:50).

Nodyn 10 – ASEDAU A GEDWIR I'W GWERTHU

Tir ac adeiladau 2016/17 £000	Cost/prisiad	Tir ac adeiladau 2017/18 £000
145	Gwerth cyfrifon net asedau a gedwir i'w gwerthu fel ag yr oedd ar 31 Mawrth (nodyn 9)	0
-145	Asedau a gedwir i'w gwerthu a waredwyd	0
0	Gwerth cyfrifon net asedau a gedwir i'w gwerthu fel ag yr oedd ar 31 Mawrth	0

Nodyn 11 – OFFERYNNAU ARIANNOL

1. Balansau offerynnau ariannol

Mae'r benthyciadau a'r buddsoddiadau a ddatgelir yn y fantolen wedi'u rhannu yn ôl y categorïau canlynol o offerynnau ariannol.

	Hirdymor		Cyfredol	
	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018
Benthyg	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau ariannol (prif swm)	33,809	30,987	3,416	2,916
+ Llog cronnus (tymor byr yw llog cronnus)	0	0	218	358
Cyfanswm y benthyciadau	33,809	30,987	3,634	3,274
PFI a rhwymedigaethau prydlesi ariannol	4,780	4,698	383	81
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	0	0	4,789	4,796
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a derbyniadau (prif swm)	0	0	4,000	5,000
+ Llog cronnus	0	0	10	35
Arian a symiau cyfwerth ag arian	0	0	4,000	5,000
Cyfanswm y buddsoddiadau	0	0	8,010	10,035
Cyfanswm dyledwyr	0	600	6,674	4,372

Nodyn 1 – Yn unol â gofynion cyfrifyddu, dangosir gwerth cyfredol yr offeryn ariannol ar y fantolen, sy'n cynnwys y prif swm a fenthycwyd neu a fuddsoddwyd. Dangosir llog cronrus ar wahân yn yr asedau/rhwymedigaethau cyfredol lle mae'r taliadau/derbyniadau'n ddyledus o fewn blwyddyn.

2. Enillion/colledion offerynnau ariannol

Mae'r enillion a'r colledion a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr o ran offerynnau ariannol wedi'u rhannu fel a ganlyn:

Enillion a cholledion offerynnau ariannol				
	2016/17		2017/18	
	Rhwymedigaethau ariannol wedi eu mesur ar gost wedi'i hamorteiddio £000oedd	Asedau ariannol Benthyciadau a derbyniadau £000oedd	Rhwymedigaethau ariannol wedi eu mesur ar gost wedi'i hamorteiddio £000oedd	Asedau ariannol Benthyciadau a derbyniadau £000oedd
Gwariant llog mewn gwarged neu ddiffyg ar y gwasanaethau a ddarperir Incwm llog mewn gwarged neu ddiffyg ar y gwasanaethau a ddarperir	1,970	0	1,885	0
Enillion/(colled) net ar gyfer y flwyddyn	0	68	0	72
	1,970	68	1,885	72

Mae'r dadansoddiad o aeddfedrwydd rhwymedigaethau ariannol fel a ganlyn, gyda'r cyfyngiadau mwyaf a lleiaf ar gyfer cyfraddau llog sefydlog yn aeddfedu ym mhob cyfnod:

Cyfnod/tymor	Cyfyngiadau lleiaf cymeradwy	Cyfyngiadau mwyaf cymeradwy	Gwirioneddol 31 Mawrth 17 £000oedd	Gwirioneddol 31 Mawrth 18 £000oedd
Llai nag un flwyddyn	0%	25%	3,416	2,916
Rhwng un a dwy flynedd	0%	30%	2,916	4,510
Rhwng dwy a phum mlynedd	0%	50%	7,747	4,740
Rhwng pump a deng mlynedd	0%	70%	7,408	7,303
Mwy na deng mlynedd	0%	95%	15,738	14,434
Cyfanswm			37,225	33,903

Mae'r portffolio dyledion yn cynnwys rhandaliadau cyfartal o'r prifswm a benthyciadau aeddfedrwydd ac mae'r gyfradd ddyledion gyfwerth â 4.228% ar gyfartaledd. Mae'r benthyciadau heb eu casglu ar ddyddiad y fantolen yn cynnwys £31.84 miliwn gyda'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, £2 miliwn gyda Llywodraeth Cymru wrth i fenthyciadau buddsoddi i arbed ddod yn daladwy dros gyfnod o dair blynedd o 2017/18 ymlaen, a £62 mil gyda Salix. Mae cyllid buddsoddi i arbed yn gyllid di-log ar gyfer Cyd-ganolfan y Sector Cyhoeddus a fydd yn darparu arbedion cyllidebol cynaliadwy. Yn ystod 2016/17, daeth cyllid Salix o £83 mil yn daladwy dros gyfnod o chwe blynedd. Cwmni annibynnol dielw yw Salix Finance Ltd a ariennir yn rhannol gan Lywodraeth Cymru. Mae'n darparu cyllid cwbl ddi-log i'r sector cyhoeddus er mwyn gwella effeithlonrwydd ynni a lleihau allyriadau carbon.

Nodyn 12 – GWERTH TEG ASEDAU A RHWYMEDIGAETHAU A GEDWIR AR GOST WEDI'I HAMORTEIDDIO

Caiff rhwymedigaethau ac asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau eu nodi ar gost wedi'i hamorteiddio ar y fantolen (o ran asedau/rhwymedigaethau hirdymor, gyda llog cronrus mewn asedau/rhwymedigaethau cyfredol). Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llifau arian sy'n bodoli dros weddill oes yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- ✓ Ar gyfer benthyciadau sy'n daladwy o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, gellir cynnwys y gwerth teg o dan weithdrefnau adbrynu dyledion
- ✓ Ar gyfer benthyciadau derbyniadwy (nid oes unrhyw fenthyciad o'r fath), byddai prif gyfraddau meincnod y farchnad yn cael eu defnyddio i ddarparu'r gwerth teg
- ✓ Ni chaiff ad-daliad cynnar na diffygiant eu cydnabod
- ✓ Pan fydd gan offeryn aeddfedrwydd o lai na 12 mis neu pan fydd yn fasnach neu'n dderbyniad arall, y gwerth teg fydd y swm a gofnodir neu'r swm ar y bil
- ✓ Gwerth teg masnach a derbyniadau eraill fydd y swm ar yr anfoneb neu'r swm ar y bil

Pan nodir diffygiant asedau oherwydd tebygolrwydd sy'n deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau o dan y contract yn cael eu talu, nodir yr ased hwn a chodir ffi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Caiff unrhyw enillion a cholledion sy'n codi yn sgil dileu cydnabyddiaeth o'r ased eu rhoi/tynnu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r gwerthoedd teg sy'n berthnasol i fenthyciadau fel a ganlyn:

£000oedd	31 Mawrth 2017		31 Mawrth 2018	
	Swm a gofnodwyd	Gwerth teg	Swm a gofnodwyd	Gwerth teg
Dyled Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	34,148	40,668	31,841	37,398
Dyled nad yw'n ymwneud â'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	3,076	3,076	2,062	2,062
Cyfanswm y ddyled	37,224	43,744	33,903	39,460

Mae'r gwerth teg yn fwy na'r swm a gofnodwyd am fod portffolio dyledion yr Awdurdod yn cynnwys nifer o fenthyciadau ar gyfradd sefydlog, lle mae cyfradd y llog sy'n daladwy yn is na'r cyfraddau sydd ar gael yn y farchnad ar ddyddiad y fantolen.

Nodyn 13 – BUDDSODDIADAU TYMOR BYR

Yn unol â'r strategaeth rheoli trysorfa, mae £5 miliwn o fuddsoddiadau tymor byr wedi'u gwneud yn ystod y flwyddyn gyda chyfnod rhybudd o 95 o ddiwrnodau.

Nodyn 14 – STOCRESTRAU

Isod, dangosir dadansoddiad o falansau a symudiadau stoc diwedd blwyddyn yn ystod y flwyddyn.

	Defnyddiau traul		Cyfarpar		Petrol a diesel		Darnau sbâr ar gyfer cynnal a chadw cerbydau		Cyfarpar diogelu personol ac iwnifformau		Diogelwch tân yn y cartref		Cyfanswm	
	2016/17 £000	2017/18 £000	2016/17 £000	2017/18 £000	2016/17 £000	2017/18 £000	2016/17 £000	2017/18 £000	2016/17 £000	2017/18 £000	2016/17 £000	2017/18 £000	2016/17 £000	2017/18 £000
Balans sy'n weddill ar ddechrau'r flwyddyn	26	12	45	47	67	74	63	59	385	325	30	41	616	558
Pryniannau	30	49	73	111	355	350	68	56	251	584	556	468	1,333	1,618
Gwariant cydnabyddedig yn ystod y flwyddyn	-44	-50	-74	-100	-348	-344	-72	-58	-411	-605	-504	-462	-1,453	-1,619
*Balansau a ddilëwyd	0	15	3	0	0	0	0	0	100	127	-41	2	62	144
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	12	26	47	58	74	80	59	57	325	431	41	49	558	701

* Mae hwn yn cynnwys stoc a ddychwelwyd, stoc ddarfodedig a ddilëwyd ac amrywiaethau mewn prisiau/meintiau.

Nodyn 15 – DYLEDWYR

31 Mawrth 2017 £000		31 Mawrth 2018 £000
4,304	Cyrff llywodraeth ganolog	1,752
972	Awdurdodau lleol eraill*	2,044
5	Cyrff GIG	176
0	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	26
1,393	Cyrff ac unigolion eraill	974
6,674	Cyfanswm	4,972

* Mae hwn yn cynnwys dyledwyr hirdymor o £600 mil

Nodyn 16 – ARIAN AC EITEMAU CYFWERTH AG ARIAN

31 Mawrth 2017 £000		31 Mawrth 2018 £000
1	Arian a ddelir gan yr awdurdod	1
6,487	Cyfrifon cyfredol banc	2,303
4,000	Adneuon tymor penodol	5,000
10,488	Cyfanswm	7,304

Nodyn 17 – CREDYDWYR

31 Mawrth 2017 £000		31 Mawrth 2018 £000
1,214	Cyrff llywodraeth ganolog	1,346
339	Awdurdodau lleol eraill	548
80	Cyrff GIG	7
99	Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	56
2,340	Cyrff ac unigolion eraill	2,325
717	Absenoldebau cronus (nodyn 24)	514
4,789	Cyfanswm	4,796

Nodyn 18 – DARPARIAETHAU

31 Mawrth 2017 £000		31 Mawrth 2018 £000
38	Darpariaethau	38
38	Cyfanswm	38

Mae'r ddarpariaeth yn ymwneud â rheoliad cyfreithiol sy'n berthnasol i'r rheoliadau ar gyfer gweithwyr rhan-amser.

Nodyn 19 – CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Balans fel ag yr oedd ar 1 Ebrill 2016 £000	Trosglwyddiadau Allan 2016/17 £000	Trosglwyddiadau Mewn 2016/17 £000	Balans fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2017 £000		Trosglwyddiadau Allan 2017/18 £000	Trosglwyddiadau Mewn 2017/18 £000	Balans fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2018 £000
407	-407	0	0	Cronfa wrth gefn i'r criwiau dydd	0	0	0
9,156	-2,281	0	6,875	Cronfa wrth gefn i reoli newid	-205	4	6,674
3,697	0	101	3,798	Cronfa wrth gefn ar gyfer cydraddoli PFI	0	53	3,851
90	0	328	418	Cronfa wrth gefn ar gyfer tanwariant a reolir	-351	34	101
0	0	4,500	4,500	Cronfa wrth gefn ar gyfer Hyfforddiant Ymddygiad Tân Adrannol	-151	0	4,349
527	-600	825	752	Derbyniadau cyfalaf	0	35	787
13,877	-3,288	5,754	16,343	<i>Cyfanswm (heb gynnwys y Gronfa Gyffredinol)</i>	-707	126	15,762
3,000	0	0	3,000	Cronfa Gyffredinol	0	0	3,000
16,877	-3,288	5,754	19,343	Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio	-707	126	18,762

Mae symudiadau wedi bod ar droed mewn cronfeydd wrth gefn wedi eu clustnodi yn ystod y flwyddyn, fel a ganlyn:

- Bydd yr arian ar gyfer y trosariant refeniw yn cael ei gymryd o'r gronfa wrth gefn ar gyfer rheoli newid am fod llawer ohono'n ymwneud â buddsoddi mewn rhaglenni newid. Mae symudiadau eraill yn y flwyddyn yn ymwneud â chost derfynol y system gorchymyn a rheoli fel rhan o'r cydweithio ar y Cyd-ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus, costau effeithlonrwydd ynni o ran eiddo, a throsglwyddo o'r gronfa wrth gefn ar gyfer tanwariant a reolir.
- Mae'r gronfa wrth gefn ar gyfer cydraddoli PFI yn bodoli er mwyn sicrhau bod yr arian angenrheidiol ar gael i wneud y taliadau i'r darparwr PFI yn y dyfodol.
- Mae £351 mil wedi'i wario o'r gronfa wrth gefn ar gyfer tanwariant a reolir, mae £34 mil o gyllid ychwanegol wedi'i drosglwyddo i mewn, ac mae £4 mil wedi'i drosglwyddo i'r gronfa wrth gefn ar gyfer rheoli newid, yn ôl cais y rheolwyr gwasanaeth.
- Mae'r symudiadau yn y gronfa wrth gefn ar gyfer Hyfforddiant Ymddygiad Tân Adrannol yn ymwneud â chostau cychwynnol y prosiect.
- Caiff derbyniadau cyfalaf eu neilltuo i ariannu buddsoddiadau cyfalaf, ond nid oes unrhyw rai wedi'u gosod ar ddyddiad y fantolen. Cafodd £35 mil o dderbyniadau cyfalaf eu derbyn yn ystod y flwyddyn.

Cronfa Gyffredinol

Yn ogystal â'r cronfeydd wrth gefn uchod a glustnodwyd, cedwir balans y Gronfa Gyffredinol ar lefel leiaf yr ystyrir i fod yn ddigonol i ddarparu lefel o wydnwch gweithredol o ran digwyddiadau/trychinebau mawr.

Nodyn 20 – CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

31 Mawrth 2017		31 Mawrth 2018
£000		£000
-13,937	Cronfa ailbrisiu wrth gefn (nodyn 21)	-13,237
-22,805	Cyfrif addasiadau cyfalaf (nodyn 22)	-23,400
872,030	Cronfa bensiw wrth gefn (nodyn 23)	921,910
717	Cronfa absenoldebau cronnus wrth gefn (nodyn 24)	514
836,005	Cyfanswm y cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	885,787

Nodyn 21 – CRONFA AILBRISIO WRTH GEFN

Mae'r gronfa ailbrisiu wrth gefn yn cynnwys yr enillion a gafodd yr Awdurdod yn sgil cynnydd yng ngwerth ei eiddo, peiriannau a chyfarpar. Mae'r balans yn lleihau pan fydd asedau ag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbrisiu ar i lawr neu'n cael eu hamharu, gan golli'r enillion
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu llyncu trwy ddibrisiant
- cael eu gwaredu ac enillion yn cael eu cyflawni

Mae'r gronfa wrth gefn yn cynnwys enillion ailbriso a gronwyd ers 31 Mawrth 2010 yn unig, sef y dyddiad y crëwyd y gronfa wrth gefn. Caiff enillion cronnus sy'n deillio cyn y dyddiad hwnnw eu cynnwys ym malans y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2016/17		2017/18
£000		£000
-14,943	Balans ar 1 Ebrill	-13,937
150	Addasiad diffygiant	
850	Gwahaniaeth rhwng gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol (Nodyn 22)	700
6	Enillion cronnus ar waredu asedau	0
-13,937	Balans fel ag yr oedd ar 31 Mawrth	-13,237

Nodyn 22 – CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r amseru gwahanol sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo'r defnydd o asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu'r gwaith o gaffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Caiff y gost o gaffael, adeiladu neu wella ei thynnu o'r cyfrif a chaiff dibrisiant, colledion diffygiant ac amorteiddio eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda throsglwyddiadau cysoni o'r gronfa ailbriso wrth gefn er mwyn trosi ffigurau gwerth teg yn gostau hanesyddol). Caiff y cyfrif ei gredydu â'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod i ariannu'r gost o gaffael, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbriso sydd wedi cronni ar eiddo, peiriannau a chyfarpar cyn 1 Ebrill 2010, sef y dyddiad y crëwyd y gronfa ailbriso wrth gefn i gadw enillion o'r fath.

2016/17	Cyfrif addasiadau cyfalaf	2017/18
£000		£000
-22,673	Balans fel ag yr oedd ar 1 Ebrill	-22,805
-2,816	Darpariaeth isafswm refeniw (nodyn 32)	-3,036
3,396	Dibrisiant (ailbrisiad net)	3,276
220	Diffygiant (nodyn 9)	532
-291	Gwariant cyfalaf a ariannwyd o adnoddau refeniw (gwariant cyfalaf o'r cyfrif refeniw) (nodyn 32)	-890
-70	Grantiau cyfalaf (nodyn 32)	-169
-168	Aседau a ariannwyd o'r Gronfa Gyffredinol (nodyn 32)	-331
197	Gwerth net gwaredu asedau anghyfredol	23
-600	Aседau a ariannwyd o dderbyniadau cyfalaf	0
-22,805		-23,400

Nodyn 23 – CRONFA BENSIWN WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Bensiwn wrth gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o'r trefniadau ar gyfer cyfrifo buddion ôl-gyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn ystyried buddion ôl-gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Enillir y buddion gan gyflogeion am Gronni blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir er mwyn dangos chwyddiant, rhagdybiaethau newidiol ac elw buddsoddiadau ar unrhyw adnoddau a neilltuir i dalu'r costau. Fodd bynnag, mae'r trefniadau statudol yn gofyn i unrhyw fuddion a enillir gael eu cyllido, am fod yr Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i gronfeydd pensiwn neu'n talu am bensiynau y mae'n gyfrifol amdanynt yn uniongyrchol yn y pen draw. Mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiwn wrth gefn felly yn dangos prinder sylweddol yn y buddion a enillwyd gan gyflogeion blaenorol a phresennol ac yn yr adnoddau y mae'r Awdurdod wedi'u neilltuo i dalu amdanynt. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod arian wedi ei roi naill ochr erbyn y bydd angen talu'r buddion.

2016/17		2017/18
£000		£000
713,520	Balans ar 1 Ebrill	872,030
142,570	Ailfesur y rhwymedigaeth (ased) buddion diffiniedig net	28,280
37,980	Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddion a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r gwarged neu'r diffyg ar y gwasanaethau a ddarperir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	41,040
-22,040	Cyfraniadau pensiwn cyflogwyr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn	-19,440
872,030	Balans fel ag yr oedd ar 31 Mawrth	921,910

Nodyn 24 – CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar falans y Gronfa Gyffredinol yn sgil cronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillir ond na chaiff eu cymryd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawliau gwyliau blynyddol a ddygir ymlaen ar 31 Mawrth. Mae'r trefniadau statudol yn gofyn i'r effaith ar falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio trwy drosglwyddo i mewn ac allan i'r cyfrif.

2016/17		2017/18
£000		£000
-442	Balans ar 1 Ebrill	-717
442	Setliad neu ganslad croniadau a wneir ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	717
717	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol (nodyn 17)	514
-275	Y swm sy'n wahanol rhwng y taliadau cydnabyddiaeth i swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnu a'r taliadau cydnabyddiaeth y gellir eu codi yn ystod y flwyddyn, yn unol â'r gofynion statudol (nodyn 3)	203
-717	Balans fel ag yr oedd ar 31 Mawrth	-514

Nodyn 25 – DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

2016/17 £000		2017/18 £000
15,073	Diffyg net ar y gwasanaethau a ddarperir	22,084
	Addasiadau i ddiffyg net ar gyfer symudiadau anariannol	
-59	Cynnydd/(gostyngiad) mewn stoc	143
-11,168	Cynnydd/(gostyngiad) mewn dyledwyr	-1,703
149	(Cynnydd)/gostyngiad mewn credydwyr	-211
-4,466	Tâl dibrisiant (gan gynnwys diffygiant)	-4,509
22	Enillion ar waredu asedau	12
-15,940	Addasiadau Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19	-21,600
-275	Eitemau anariannol eraill a gofnodwyd ar y diffyg net ar gyfer y gwasanaethau a ddarperir	203
-31,737	Heb y cyfanswm	-27,665
	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwyswyd yn y diffyg net ar gyfer y gwasanaethau a ddarperir sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	
-1,970	Llog sy'n daladwy	-1,885
68	Llog sy'n dderbyniadwy	72
22	Grantiau cyfalaf	169
-1,880	Heb y cyfanswm	-1,644
-18,544	Llif arian net o weithgareddau gweithredu	-7,225

Nodyn 26 – LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI A CHYLLIDO

2016/17		2017/18
£000		£000
2,457	Eiddo, peiriannau a chyfarpar a brynwyd, eiddo buddsoddi ac asedau anghyffwrddadwy	4,234
4,000	Buddsoddiadau tymor byr a hirdymor a brynwyd	5,000
-824	Elw o werthu eiddo, peiriannau a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anghyffwrddadwy	-35
0	Elw o fuddsoddiadau tymor byr a hirdymor	-4,000
0	Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	-192
5,633	Llif arian net (i mewn)/allan o weithgareddau buddsoddi	5,007
0	Derbyniadau arian o fenthyciadau tymor byr a hirdymor	0
-58	Derbyniadau eraill o weithgareddau cyllido	-48
347	Taliadau arian parod ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau sy'n weddill o ran prydlesi ariannol a mantolenni contractau PFI	383
1,909	Ad-dalu benthyciadau tymor byr a hirdymor	3,322
1,977	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau cyllido	1,745
4,175	Llif arian net (i mewn)/allan o weithgareddau cyllido	5,402

Nodyn 27 – LWFANSAU AELODAU

Yn ystod 2017/18, o dan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Awdurdodau tân) (Cymru) 2004, roedd y cyfraddau blynyddol canlynol yn daladwy:

2016/17		2017/18
£000		£000
59	Cyfanswm lwfansau'r aelodau	54
4	Cyfanswm gwariant yr aelodau	3
63	Cyfanswm	57

Mae'r awdurdod tân yn cynnwys 24 o gynghorwyr o'r deg awdurdod lleol a ddaeth ynghyd i'w ffurfio. Talwyd holl dreuliau'r aelodau fel ad-daliad o gostau wrth gyflawni eu dyletswyddau.

Nodyn 28 – TALIADAU CYDNABYDDIAETH SWYDDOGION

Mae'r taliadau cydnabyddiaeth a dalwyd i uwch-gyflogwyr yr awdurdod fel a ganlyn:

		Cyflog	Treuliau	*Buddiannau mewn nyddau	Cyfanswm heb gynnwys pensiwn	Pensiwn cyflogwyr	Tâl cydnabyddiaeth gros
Teitl	Blwyddyn	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Prif Swyddog Tân	2017/18	130	1	6	137	33	170
	2016/17	129	2	6	137	33	170
Dirprwy Brif Swyddog	2017/18	99	2	0	101	15	116
	2016/17	98	2	0	100	14	114
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol – Darparu Gwasanaethau	2017/18	98	1	4	103	25	128
	2016/17	97	1	4	102	25	127
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol – Gwasanaethau Technegol	2017/18	96	1	4	101	14	115
	2016/17	97	1	4	102	14	116
Prif Swyddog Cynorthwyol – Gwasanaethau Pobl (A)	2017/18	70	1	0	71	11	82
	2016/17	92	2	0	94	13	107
Prif Swyddog Cynorthwyol – Gwasanaethau Pobl (B)	2017/18	25	0	4	26	4	30

* Mae buddion mewn nyddau'n ymwneud â lwfans ar gyfer cerbyd ar gynllun hurio car y gwasanaeth

* Newidiodd y deiliad swydd ar gyfer Gwasanaethau Pobl yn ystod 2017/18. Penodwyd B ar 27 Tachwedd 2017 a gadawodd A ar 31 Rhagfyr 2017

* Gwnaeth y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol gymryd absenoldeb di-dâl rhwng 10 Ebrill 2017 a 16 Ebrill 2017

Talwyd y symiau canlynol i gyflogeion yr Awdurdod sy'n derbyn taliad cydnabyddiaeth o fwy na £60,000:

Dosbarth Cyflog	Rhif 2016/17	Rhif 2017/18
£60,000 i £64,999	10	13
£65,000 i £69,999	1	2
£70,000 i £74,999	0	2
£75,000 i £79,999	2	1
£80,000 i £84,999	3	2
£85,000 i £89,999	0	0
£90,000 i £94,999	1	0
£95,000 i £99,999	2	2
£100,000 i £104,999	1	1
£105,000 i £109,000	0	0
£110,000 i £114,999	0	0
£115,000 i £119,999	0	0
£120,000 i £124,999	0	0
£125,000 i £129,999	0	0
£130,000 i £134,999	1	0
£135,000 i £139,999	0	1

Mae taliad cydnabyddiaeth yn cynnwys pob swm a dalwyd / a dderbyniwyd gan gyflogai, taliadau treuliau sy'n drethadwy a gwerth ariannol buddion. Nid yw'r data uchod yn cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwr neu ôl-ddyledion cyflog. Mae'r unigolion yr adroddwyd amdanynt yn y dosbarthiadau cyflog uchod hefyd yn cael eu cynnwys yn y tabl taliadau cydnabyddiaeth uwch-swyddogion uchod.

Y taliad cydnabyddiaeth canolrifol ar draws y gwasanaeth ar gyfer 2017/18 yw £30k ac mae cymhareb taliad cydnabyddiaeth y Prif Swyddog Tân i'r taliad cydnabyddiaeth canolrifol yn 4.35:1.

Ar gyfer 2016/17, roedd y taliad cydnabyddiaeth canolrifol ar draws y gwasanaeth yn £30k ac roedd cymhareb taliad cydnabyddiaeth y Prif Swyddog Tân i'r taliad cydnabyddiaeth canolrifol yn 4.35:1.

Nodyn 29 – COSTAU ARCHWILIAD ALLANOL

2016/2017		2017/2018
£000		£000
27	Ffioedd/ad-daliadau ar gyfer blynyddoedd blaenorol	-11
76	Ffioedd blwyddyn gyfredol a dalwyd / yn ddyledus i Archwilydd Cyffredinol Cymru	72
103	Cyfanswm	61

Nodyn 30 – GRANTIAU

Mae enillion yn gysylltiedig â grantiau ac asedau a roddwyd yn cael eu cydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae incwm yn cael ei gredu ar y pwynt pan fo'r awdurdod wedi bodloni pob amodiad, amod a chyfyngiad a gytunwyd gyda'r endid sy'n darparu'r enillion. (Mae grantiau oddi wrth Lywodraeth Cymru wedi'u nodi gyda LIC.)

2016/17	Refeniw	2017/18
£'000		£'000
751	Lleihau Risgiau Cymunedol (LIC)	718
936	Dimensiynau Newydd a Chyllid Chwilio ac Achub Trefol (LIC)	911
38	MTFA (LIC)	20
60	Arolygydd Adeiladau'r Goron (LIC)	60
121	Arall*	195
632	Firelink (LIC)	632
18	Cyfarpar diogelu personol a diffibrilwyr (LIC)	0
0	Ymddygiad gwrthgymdeithasol	26
0	Offer dŵr (LIC)	252
0	Tîm Byw'n Uchel (LIC)	113
0	Ffonau symudol a chyfrifiaduron llechen (LIC)	173
2,556		3,100
	Cyfalaf	
23	Cerbydau Trais Domestig Diogelwch Cymunedol (LIC)	0
47	Cyfarpar diogelu personol ysgafn (LIC)	0
0	Efelychydd Phoenix (LIC)	21
0	Uned Ddatgelu Gemegol Cydnerthedd Cenedlaethol (LIC)	45
0	Achub dŵr (LIC)	103
70		169

* Mae grantiau eraill (cyllid allanol) yn cynnwys cyllid ar gyfer prosiectau bach anghylchol

Nodyn 31 – PARTIÖN PERTHNASOL

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion materol â phartïon (cyrff) neu unigolion perthnasol sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu gael eu rheoli neu eu dylanwadu gan yr Awdurdod. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu i ddarlennwyr asesu'r graddau y gallai'r Awdurdod fod wedi'i gyfyngu o ran ei allu i fargeinio'n agored.

TRAFODION PARTIÖN PERTHNASOL

Mae gan Awdurdod Tân ac Achub De Cymru nifer o gysylltiadau gydag awdurdodau cyfansoddol. Mae pob aelod o'r Awdurdod Tân ac Achub hefyd yn aelod o un o'r awdurdodau llywodraethu cyfansoddol lleol.

Yn ystod y flwyddyn, cododd trafodion gyda phartïon perthnasol, fel y dangosir isod.

	Trafodion yn ystod y flwyddyn		Balansau sy'n weddill ar 31 Mawrth 2018	
	Incwm	Gwariant	Yn ddyledus i'r awdurdod (dyledwr)	Yn ddyledus gan yr awdurdod (credydwr)
	£000	£000	£000	£000
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	3,221	3	0	0
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	6,603	0	0	0
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	8,378	7	0	0
Cyngor Dinas a Sir Caerdydd	16,858	105	0	2
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	2,743	3	0	0
Cyngor Sir Fynwy	4,301	4	0	0
Cyngor Dinas Casnewydd	6,871	14	0	0
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	11,033	147	0	4
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	4,259	3	0	0
Cyngor Bro Morgannwg	5,939	9	0	0
	70,206	295	0	6

Mae'r taliadau yn cynnwys y costau ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau. Hefyd yn gynnwysiedig mae costau cysylltiedig pensiynau heb eu hariannu, diwygiadau pensiwn y gwasanaeth tân a thaliadau'r gyflogres. Mae ardrethi annomestig cenedlaethol a didyniadau cyflog wedi cael eu heithrio o'r uchod.

Gofynnwyd i aelodau ac uwch-swyddogion yr Awdurdod ddatgan unrhyw drafodion trydydd parti yn ystod y flwyddyn. Gwnaeth y datganiadau ddatgelu amrywiaeth o bartïon cysylltiedig posibl, gyda'r tabl canlynol yn cynnwys y perthnasau lle y cafodd taliadau eu gwneud yn unig.

			Trafodion yn ystod y flwyddyn		Balansau sy'n weddill ar 31 Mawrth 2018	
Sefydliad y parti cysylltiedig	Natur y berthynas	Nifer o drafodion	Incwm £	Gwariant £	Yn ddyledus i'r awdurdod (dyledwr) £	Yn ddyledus gan yr awdurdod (credydwr) £
Prifysgol De Cymru	Aelod o'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad – Cyflogai	10	0	4,928	0	0
Cymdeithas y Gyfraith	Aelod o'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad – Aelod o sefydliad proffesiynol	1	0	636	0	0
Llywodraeth Cynulliad Cymru	Aelod o'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad – Cyflogai	5	0	2,951	0	0
Aneurin Bevan	Aelod o'r Pwyllgor Cyllid, Archwilio a Rheoli Perfformiad – Enwebai	1	0	1,281	0	0
Heddlu Gwent	Dirprwy Prif Swyddog – Priod	7	39,454	61,373	7,422	15,441

Mae'r Dirprwy Prif Swyddog yn briod â Phrif Weithredwr Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Gwnaed wyth taliad (casglu sbwriel) i Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful fel y nodwyd yn y tabl cynharach.

Caiff Llywodraeth Cymru ei hystyried fel parti perthnasol yn sgil ei reolaeth o ddeddfwriaeth a chyllid perthnasol. Mae trafodion ariannol sylweddol gyda Llywodraeth Cymru yn cynnwys Buddsoddi i Arbed, lle yn ystod 2017/18 y gwnaeth yr Awdurdod dalu £1 miliwn yn erbyn y benthyciad gyda £2 miliwn yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn. Yn ogystal, mae trafodion pellach yn gysylltiedig â grant atodol ar gyfer cyllid i bensiynau diffoddwyr tân (gweler Nodyn 37 Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân) a grantiau (gweler Nodyn 30).

Cafodd y nodyn hwn ei lunio yn unol â dehongliad a dealltwriaeth gyfredol o Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 24 fel y bo'n berthnasol i'r sector cyhoeddus.

Nodyn 32 – GWARIANT CYFALAF A CHYLLID CYFALAF

2016/17		2017/18
£000		£000
45,810	<i>Gofyniad cyllido cyfalaf agoriadol</i>	44,338
2,473	Buddsoddiad eiddo, peiriannau a chyfarpar (nodyn 9)	4,234
2,473	<i>Cyfanswm yr ychwanegiadau</i>	4,234
	<i>Ffynonellau cyllid</i>	
-70	Grantiau a chyfraniadau eraill y llywodraeth (nodyn 30)	-169
-168	Symiau a osodwyd i'r naill ochr o'r refeniw (nodyn 22)	-331
-291	Cyfraniadau refeniw uniongyrchol (nodyn 22)	-890
-2,816	Darpariaeth isafswm refeniw / prif gronfa fenthyciadau (nodyn 22)	-3,036
-600	Derbyniadau cyfalaf	0
44,338	<i>Gofyniad cyllido cyfalaf terfynol</i>	44,146
	<i>Cynnydd o ran yr angen sylfaenol i fenthyg</i>	
-1,472	<i>Cynnydd/(gostyngiad) yn y gofyniad cyllido cyfalaf</i>	-192

Ceir gwariant cyfalaf ar gynlluniau sydd ag oes yn fwy na blwyddyn, ac mae'n cael ei ariannu'n bennaf drwy gymysgedd o fenthyciadau a chyfraniadau refeniw, er y gall derbyniadau cyfalaf gael eu defnyddio a byddant yn cael eu defnyddio.

Nodyn 33 – CYLLIDO GWARIANT CYFALAF

Ariannwyd gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

2016/17		2017/18
£000		£000
0	Benthyciadau allanol	0
291	Cyfraniad refeniw (nodyn 32)	890
168	Cronfeydd wrth gefn (nodyn 22)	331
70	Cyllid grant (nodyn 30)	169
1,344	Benthyca mewnol	2,844
600	Derbyniadau cyfalaf (nodyn 22 a 32)	0
2,473	Cyfanswm	4,234

Nodyn 34 – YMRWYMIADAU CYFALAF

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i wariant cyfalaf mewn cyfnodau yn y dyfodol sy'n deillio o gontractau a ymrwymwyd iddynt ar ddyddiad y fantolen. Mae gwariant cyfalaf yr ymrwymwyd iddo ar 31 Mawrth 2018 ar gyfer cyfnodau yn y dyfodol yn cyfateb i £1.437 miliwn (2016/17: £2.118 miliwn). Mae'r ymrwymadau yn gysylltiedig ag ailwampio eiddo a'r rhaglen TGCh.

Nodyn 35 – PRYDLESI

Mae'r Awdurdod wedi caffael nifer o offerynnau ysgol dŵr o dan brydlesi cyllidol. Mae'r asedau a gafodd eu caffael o dan y prydlesi hyn yn cael eu nodi fel eiddo, peiriannau a chyfarpar yn y fantolen ar y symiau net canlynol.

Aсед	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018
	£000	£000
Cerbydau	86	0
	86	0

Mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i wneud isafswm y taliadau o dan y prydlesi hyn yn cynnwys setliad rhwymedigaeth hirdymor am log yn y cerbydau a gafodd eu caffael gan yr Awdurdod a'r costau ariannol a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod mewn blynyddoedd i ddod tra bo'r rhwymedigaeth yn parhau yn ddyledus. Mae isafswm y taliadau prydles yn cynnwys y symiau canlynol.

	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018
	£000	£000
Rhwymedigaethau prydles cyllid (gwerth net presennol isafswm y taliadau prydles)	90	0
Costau cyllid sy'n daladwy mewn blynyddoedd i ddod	0	0
Isafswm y taliadau prydles	90	0
	90	0

Bydd isafswm y taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Isafswm taliad prydles		Rhwymedigaethau prydlesi cyllidol	
	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2018
	£000	£000	£000	£000
Ddim yn hwy na blwyddyn	90	0	90	0
Yn hwy na blwyddyn ond ddim yn hwy na phum mlynedd	0	0	0	0
Yn hwy na phum mlynedd	0	0	0	0
	90	0	90	0
	90	0	90	0

Nodyn 36 – MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn ystod blwyddyn ariannol 2005/06, gwnaeth yr Awdurdod ymrwymo i drefniant Menter Cyllid Preifat (PFI) ar gyfer darparu canolfan hyfforddi ym Mhorth Caerdydd. Bydd y trefniant hwn yn parhau tan fis Medi 2030. Mae ymrwymiad o £15.8 miliwn (gwerth net cyfredol) dros gyfnod y contract, a fydd yn cael ei ariannu drwy gyfuniad o gredydau PFI, a gytunwyd gan Lywodraeth Cymru, ac adnoddau'r Awdurdod Tân ac Achub.

Mae'r Awdurdod yn talu costau'r tâl unedol o'i adnoddau ei hun ac mae'n derbyn grant blynyddol oddi wrth Lywodraeth Cymru. Mae proffil y cyllid oddi wrth y Cynulliad yn lleihau'n flynyddol tan fod tymor y contract yn dod i ben tra bo'r tâl unedol sy'n daladwy gan yr Awdurdod yn cynyddu'n flynyddol dros yr un cyfnod. Mae hyn yn arwain at "warged" o adnoddau ar gyfer PFI pan gaiff ei gymharu â thaliadau ar gyfer cyfnod cychwynol y contract. Mae'r symiau gwaged hyn wedi'u neilltuo mewn cronfa wrth gefn a glustnodwyd i ariannu rhan ddiweddarach cyfnod y contract pan fo'r taliadau blynyddol yn fwy na'r adnoddau blynyddol.

Ar 31 Mawrth 2018, roedd y balans ar y gronfa wrth gefn cydraddoli PFI a glustnodwyd yn £3.851 miliwn. Mae cyfanswm y taliad unedol wedi'i rannu'n elfen tâl gwasanaeth, elfen ad-dalu'r rhwymedigaeth a'r elfen llog a bydd y taliadau hyn yn cael eu gwneud dros oes y contract PFI. Mae cyllid blynyddol oddi wrth Lywodraeth Cymru wedi cael ei dderbyn a bydd yn cael ei dderbyn ar gyfer oes y contract. Bydd gwerth y Rhwymedigaeth Prydles Gyllidol PFI yn cael ei gostwng dros oes y contract PFI.

Mae'r tabl isod yn manylu ar y symudiad a enwyd uchod:

Elfen PFI	2016/17 £'000	2017/18 £'000	2018/19 £'000	Yn daladwy	Yn daladwy	Yn
				2 – 5 mlynedd £'000	6 – 10 mlynedd £'000	daladwy 11 – 16 mlynedd £'000
Tâl unedol						
Tâl						
gwasanaeth	1,205	1,213	1,571	5,843	8,196	3,528
Llog	504	496	390	1,781	1,820	868
Prydles gyllidol	257	293	81	1,021	1,971	1,706
	1,966	2,002	2,042	8,645	11,987	6,102
Cyllid grant	-1,200	-1,161	-1,122	-4,094	-4,236	-1,756
Cyfraniad yr awdurdod tân	-867	-894	-920	-3,966	-5,664	-3,167
Cyfraniad net i'r cydraddoliad	-101	-53	0	585	2,087	1,179
Cyfrif cydraddoliad						
Balans agoriadol	-3,697	-3,798	-3,851	-3,851	-3,266	-1,179
	-101	-53	0	585	2,087	1,179
Balans terfynol	-3,798	-3,851	-3,851	-3,266	-1,179	0
Rhwymedigaeth prydles ar 31 Mawrth						
Tymor byr	293	81	9			
Hirdymor	4,780	4,699	4,690	3,678	1,706	
	5,073	4,780	4,699	3,678	1,706	0

Nodyn 37 – PENSIYNAU (Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19)

(i) Gwasanaethau llywodraeth leol a staff rheoli

Yn 2017/18, gwnaeth yr Awdurdod dalu cyfraniadau pensiwn o £1.46 miliwn i'r 'gronfa', sy'n darparu buddion diffiniedig i aelodau sy'n gysylltiedig â thâl a gwasanaeth. Ar gyfer y saith mlynedd diwethaf, mae'r ffigur cyfraniad diffyg wedi'i fynegi fel swm arian parod i ddiogelu'r gronfa rhag amrywiadau'r gyflogres. O dan reoliadau pensiwn cyfredol, mae cyfraddau cyfraniad wedi'u gosod i ddiwallu 100% o rwymedigaethau cyffredinol 'y gronfa'.

Mae'r cyfraniadau pensiwn i'w talu i'r cynllun ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 wedi'u hamcangyfrif i fod yn £1.023 miliwn ar gyfer y cyflogwr.

Mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun buddion diffiniedig a ariannwyd (ond mae hefyd yn cynnwys pensiynau penodol heb eu hariannu) gyda buddion a enillwyd hyd at 31 Mawrth 2015 yn cael eu cysylltu â chyflog terfynol. Mae buddion ar ôl 31 Mawrth 2015 yn seiliedig ar gynllun Cyfartaledd Cyflog Gyrfa wedi'i Adbriso (CARE).

Mae'r trefniadau pensiwn heb eu hariannu (Blynnyddoedd Digolledol Ychwanegol) yn gysylltiedig â buddion terfynu a wneir yn ôl disgrisiwn wrth ymddeol yn gynnar.

Gellir dod o hyd i wybodaeth bellach am Gronfa Bensiwn Rhondda Cynon Taf yn Adroddiad Blynnyddol a Chyfrifon y Gronfa Bensiwn, sydd ar gael ar gais gan yr Adran Pensiynau, Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf, Tŷ Bronwydd, Porth, Rhondda, CF39 9DL, neu ar y wefan www.rctpensions.org.uk/Cy/Home.aspx

(ii) Diffoddwyr tân

Mae cynllun pensiwn y diffoddwyr Tân yn gynllun heb ei ariannu gyda buddion diffiniedig. Yn 2017/18, gwnaeth yr Awdurdod dalu cyfraniadau pensiwn cyflogwr o £5.347 miliwn. Roedd pensiynau a dalwyd o arian refeniw yn cyfateb i £988k. Ar gyfer 2018/19, amcangyfrifir bod cyfraniad y cyflogwr i'r cynllun yn £5.53 miliwn ac mae'r amcangyfrif cyfredol ar gyfer pensiynau a dalwyd o arian refeniw yn £951k. Mae'r rhan fwyaf o daliadau pensiwn a dalwyd i ddiffoddwyr tân sydd wedi ymddeol yn cael eu talu o gyfrif cronfa bensiwn ar wahân, sy'n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod, a gellir dod o hyd i fanylion ar y gronfa a sut mae'n gweithredu ar dudalen 78.

Ar 1 Ebrill 2015, cafodd cynllun pensiwn 2015 ei gyflwyno, yn ychwanegol at y Cynllun Pensiwn Tân gwreiddiol yn 1992 a'r Cynllun Pensiwn Tân Cenedlaethol (newydd) yn 2006. Gwnaeth cynllun 2015 gyflwyno cyfraddau cyfraniadau newydd ar gyfer cyflogwyr a chyflogeion a'r buddion yn sgil hyn ar gyfer pensiynwyr mewn ymgais at fforddiadwyedd. Bydd aelodau o gynlluniau 1992 a 2006 nad ydynt yn bodloni'r meini prawf a nodwyd yn trosglwyddo i gynllun 2015 o dan drefniant meinhaus. Mae'r tri cynllun wedi'u cyfuno yn y tablau canlynol.

Ar 1 Ebrill 2016, cyflwynwyd y Cynllun Pensiwn Addasedig wrth gefn. Roedd y cynllun yn caniatáu i unigolion a gyflogwyd fel aelodau o staff wrth gefn rhwng 2000 a 2006 gael y cyfle i brynu gwasanaeth yn ôl. Os oedd yr unigolion yn dal i fod yn gyflogeion yna gallent ymuno â'r Cynllun Pensiwn Addasedig Wrth Gefn, sy'n elwa ar yr un cyfraddau cyfraniad â chynllun 1992.

Trafodion yn gysylltiedig â buddion ar ôl cyflogaeth

Yn unol â gofynion Safon Cyfrifyddu Ryngwladol 19 – Buddion Ymddeol, mae'n rhaid i'r Awdurdod ddatgelu gwybodaeth benodol yn ymwneud ag asedau, rhwymedigaethau, incwm a gwariant sy'n gysylltiedig â chynlluniau pensiwn ar gyfer ei gyflogeion. Fel yr eglurwyd yn y 'Polisiâu Cyfrifyddu', mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun, Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân ar gyfer diffoddwyr tân, sydd heb ei ariannu, a'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Cronfa Pensiwn Rhondda Cynon Taf) ar gyfer cyflogeion eraill, sy'n cael ei weinyddu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Yn ogystal, mae'r Awdurdod wedi gwneud trefniadau ar gyfer talu blynyddoedd ychwanegol i gyflogeion penodol sydd wedi ymddeol y tu allan i ddarpariaethau'r cynlluniau.

Er mwyn cydymffurfio â Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19, mae'r awdurdod yn penodi actiwariad yn flynyddol i asesu asedau a rhwymedigaethau'r ddau gynllun. Penodwyd Aon Hewitt i asesu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac Adran Actiwariad y llywodraeth i asesu cynllun y diffoddwyr tân o ran sut maent yn gysylltiedig â chyflogeion Awdurdod Tân De Cymru yn y presennol a'r gorffennol. Ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, daeth asesiad yr actiwari i'r casgliad fod rhwymedigaeth net yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2018 yn £24 miliwn (*31 Mawrth 2017, £22 miliwn*) a'i bod yn £898 miliwn ar gyfer cynlluniau'r diffoddwyr tân (*31 Mawrth 2017, £850 miliwn*). Gellir dod o hyd i ddadansoddiad o asedau a rhwymedigaethau'r ddau gynllun a'r rhagdybiaethau a ddefnyddiwyd yng nghyfrifiadau'r actiwari ar y dudalen drosodd.

2016/17 £000	Symudiadau ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn	2017/18 £000
	Cyfrif Incwm a Gwariant	
	Cost net y gwasanaeth	
	Cost gyfredol y gwasanaeth	
-10,620	- Diffoddwyr tân	-15,100
-1,730	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-2,340
	Cost y gwasanaeth yn y gorffennol	
-500	- Diffoddwyr tân	-540
0	- * Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-10
	Gwariant gweithredu net	
	Cost llog	
-24,610	- Diffoddwyr tân	-22,480
-2,230	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-2,080
	Enillion disgwylidig ar asedau pensiwn	
0	- Diffoddwyr tân	0
1,710	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	1,510
	Cyfanswm buddion ôl-gyflogaeth a godir ar y gwarged neu ddiffyg ar y gwasanaethau a ddarparir	
-37,980		-41,040
	Ailfesuriadau o'r rhwymedigaeth buddion diffiniedig net (ased)	
-136,540	- Diffoddwyr tân	-27,820
-6,030	- * Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-460
-180,550	Cyfanswm buddion ôl- gyflogaeth (a godwyd ar) / a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-69,320
	Symudiad ar y Datganiad Cronfa wrth gefn	
713,520	Balans Agoriadol 1 Ebrill	872,030
180,550	Gwyrdroi taliadau net ar gyfer Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19	69,320
	Y swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn y gronfa gyffredinol	
	Balans ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn	
	Cyfraniadau cyflogwr	
-1,270	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	-1,490
-20,870	Buddion ymddeol a dalwyd i ddiffoddwyr tân	-18,570
100	Trosglwyddiadau i mewn	620
158,510	Symudiad ar y Gronfa Bensiwn wrth gefn	49,880
872,030	Balans terfynol	921,910

*Mae symudiadau ar gronfa bensiwn wrth gefn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys trefniadau buddion pensiwn heb eu hariannu.

2017/18 – cost llog o £20k, colled actwaraidd o £30k, a buddion net a dalwyd allan o £30k

Cynlluniau pensiwn – asedau/rhwymedigaethau

Roedd cyfran amcangyfrifedig yr Awdurdod o asedau a rhwymedigaethau o 31 Mawrth 2014 hyd at 31 Mawrth 2018 fel a ganlyn:

	31 Mawrth				
	2014	2015	2016	2017	2018
Cyfran amcangyfrifedig o rhwymedigaethau yng Nghynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	-721,520	-788,420	-698,060	-849,560	-897,550
Cyfran amcangyfrifedig o rhwymedigaethau yng Nghronfa Bensiwn Rhondda Cynon Taf	-56,170	-65,260	-63,980	-80,250	-85,480
Cyfanswm rhwymedigaethau	-777,690	-853,680	-762,040	-929,810	-983,030
Cyfran o'r asedau yng Nghronfa Bensiwn Rhondda Cynon Taf	39,960	46,510	48,520	57,780	61,120
Diffyg pensiwn net	-737,730	-807,170	-713,520	-872,030	-921,910

Mae rhwymedigaethau wedi cael eu prisio ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull uned rhagamcanedig, sy'n asesu rhwymedigaethau'r gronfa yn y dyfodol wedi'u disgowntio i'w gwerth cyfredol. Mae Cynllun y Diffoddwyr Tân wedi'i brisio gan Adran Actiwariaid y llywodraeth ac mae rhwymedigaethau Cronfa Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol wedi'u prisio gan Aon Hewitt, cwmni actwaraidd annibynnol. Mae'r prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau fel a ganlyn:

Y sail ar gyfer amcangyfrif asedau a rhwymedigaethau

	Cynllun y Diffoddwyr Tân		Cronfa Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2017 %	2018 %	2017 %	2018 %
Cyfradd chwyddiant				
Mynegai prisiau manwerthu (RPI)			3.1	3.2
Mynegai prisiau defnyddwyr (CPI)	2.35	2.3	2.0	2.1
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	4.35	4.3	3.25	3.35
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau	2.35	2.3	2.0	2.1
Cyfradd cynllun disgowntio Rhwymedigaethau	2.65	2.55	2.6	2.6
Disgwyliad oes yn y dyfodol yn 65 oed				
Dynion				
Pensiynwyr cyfredol	22.4	21.9	22.8	22.9
Pensiynwyr y dyfodol	24.7	23.9	25.0	25.1
Menywod				
Pensiynwyr cyfredol	22.4	21.9	24.9	25
Pensiynwyr y dyfodol	24.7	23.9	27.2	27.3

Dadansoddiad sensitifrwydd

Mae actiwari y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol wedi rhoi brasamcan o effaith newid y rhagdybiaethau allweddol ar werth presennol y rhwymedigaeth buddion diffiniedig a ariannwyd. Ymhob achos, dim ond y rhagdybiaeth a grybwyllwyd sy'n cael ei haddasu, ac mae'r holl ragdybiaethau eraill uchod yn parhau'r un peth.

Rhagdybiaeth gyfradd ddisgownt

Addasiad i'r gyfradd ddisgownt	+0.1% y flwyddyn	-0.1% y flwyddyn
Gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth (£ miliwn)	83.16	86.57
% newid mewn gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth	-2.0%	2.0%
Cost ragamcanol y gwasanaeth (£ miliwn)	2.41	2.57
Brasamcan o % newid mewn cost ragamcanol y gwasanaeth	-3.1%	3.2%

Cyfradd cynnydd cyffredinol mewn cyflogau

Addasiad i gyfradd cynnydd cyflog	+0.1% y flwyddyn	-0.1% y flwyddyn
Gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth (£ miliwn)	85.31	84.40
% newid mewn gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth	0.5%	-0.5%
Cost ragamcanol y gwasanaeth (£ miliwn)	2.49	2.49
Brasamcan o % newid mewn cost ragamcanol y gwasanaeth	0.0%	0.0%

Cyfradd cynnydd mewn pensiynau o ran rhagdybiaeth taliad a phensiwn gohiriedig, a chyfradd ailbriso rhagdybiaeth cyrifon pensiwn

Addasiad i'r gyfradd ddisgownt	+0.1% y flwyddyn	-0.1% y flwyddyn
Gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth (£ miliwn)	86.11	83.61
% newid mewn gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth	1.5%	-1.5%
Cost ragamcanol y gwasanaeth (£ miliwn)	2.57	2.41
Brasamcan o % newid mewn cost ragamcanol y gwasanaeth	3.2%	-3.1%

Rhagdybiaeth marwolaethau ar ôl ymddeol

Addasiad i'r gyfradd ddisgownt	-1 flwyddyn	+1 flwyddyn
Gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth (£ miliwn)	87.40	82.31
% newid mewn gwerth presennol cyfanswm y rhwymedigaeth	3.0%	-3.0%
Cost ragamcanol y gwasanaeth (£ miliwn)	2.58	2.40
Brasamcan o % newid mewn cost ragamcanol y gwasanaeth	3.7%	-3.6%

Mae actiwari Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân wedi rhoi brasamcan o effaith newid y rhagdybiaethau allweddol ar werth presennol y rhwymedigaeth buddion diffiniedig.

Effaith ar rhwymedigaeth buddion diffiniedig		
	%	£ miliwn
Cyfradd rhwymedigaethau'r cynllun disgownt +0.5% y flwyddyn	-9.5%	-86
Cyfradd cynnydd hirdymor mewn cyflogau +0.5% y flwyddyn	1.5%	14
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau / ailbrisiad gohiriedig +0.5% y flwyddyn	7.5%	68
Disgwyliad oes: pob pensiynwr yn destun hirhoedledd unigolyn un flwyddyn yn iau na'r hyn a ragdybiwyd	2.5%	22

Asedau

Mae Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân yn gynllun pensiwn heb ei ariannu ac felly nid oes ganddo unrhyw asedau i gynhyrchu incwm i ddiwallu rhwymedigaethau'r cynllun. Mae cyllid ar gyfer y taliadau a wneir o'r cynllun yn cael ei ddarparu trwy gyfraniadau gan gyflogwyr a chyflogeion yn ystod y flwyddyn a grant blynyddol oddi wrth Lywodraeth Cymru.

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun a ariannwyd ac felly mae wedi sefydlu asedau dros y blynyddoedd i greu incwm i ddiwallu rhwymedigaethau yn y dyfodol. Mae asedau yng Nghronfa Bensiwn Rhondda Cynon Taf wedi'u prisio ar werth teg, gwerth cais buddsoddiadau yn bennaf, ac yn cynnwys:

	%
2018	
Buddsoddiadau ecwiti	74.8
Bondiau	17.9
Asedau eraill	7.3
Cyfanswm	100.0
2017	
Buddsoddiadau ecwiti	72.6
Bondiau	19.4
Asedau eraill	8.0
Cyfanswm	100.0

Roedd yr enillion cyffredinol ar asedau pensiwn yn 5.1% ar gyfer 17/18 (2016/17: 18.7%).

Gellir dadansoddi'r symudiad yn y diffyg pensiwn ar gyfer y flwyddyn fel a ganlyn yn seiliedig ar werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun.

2016/17 £000 Diffoddwyr tân	2016/17 £000 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Rhwymedigaethau	2017/18 £000 Diffoddwyr tân	2017/18 £000 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
-698,060	-63,980	Balans ar 1 Ebrill	-849,560	-80,250
-10,620	-1,730	Cost gyfredol y gwasanaeth	-15,100	-2,340
-24,610	-2,230	Llog	-22,480	-2,080
-3,920	-500	Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	-4,120	-510
-136,540	-13,210	Enillion a cholledion actwaraidd	-27,820	-1,930
24,790	1,400	Buddion a dalwyd	22,690	1,640
-500	0	Cost y gwasanaeth yn y gorffennol	-540	-10
-100	0	Trosglwyddiadau i mewn	-620	0
-849,560	-80,250	Rhwymedigaethau pensiwn ar ddiwedd y flwyddyn	-897,550	-85,480

Newidiadau i werth teg yr asedau yn ystod y cyfnod cyfrifyddu

2016/17 £000 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	Asedau	2017/18 £000 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol
48,520	Balans ar 1 Ebrill	57,780
1,710	Enillion ar asedau pensiwn	1,510
7,180	Enillion/colledion actwaraidd ar asedau	1,470
1,240	Cyfraniadau gan gyflogwr	1,460
500	Cyfraniadau gan aelodau'r cynllun	510
-1,370	Buddion net a dalwyd allan*	-1,610
57,780	Asedau pensiwn ar ddiwedd y flwyddyn	61,120

* Yn cynnwys buddion llif arian net allan o'r gronfa o ran y cyflogwr, gan gynnwys lwfans bras ar gyfer cost ddisgwyliedig cyfandaliadau marw yn y swydd a chostau gweinyddu'r gronfa. Gan eithrio £30k o daliadau pensiwn heb eu hariannu.

Enillion gwirioneddol ar asedau

	31 Mawrth 2017 £ miliwn	31 Mawrth 2018 £ miliwn
Incwm llog ar asedau	1.71	1.51
Enillion/(colledion) ail-fesur ar asedau	7.18	1.47
Enillion gwirioneddol ar asedau	8.89	2.98

Nodyn 38 – RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN

Daeth Rheoliadau Gweithwyr Rhan-amser (Atal Triniaeth Lai Ffafriol) i rym ar 1 Gorffennaf 2000. O ganlyniad i achos llys, o dan amgylchiadau penodol caniateir i ddiffoddwyr tân ar-alwad i brynu i mewn i'r Cynllun Pensiwn Staff mewn lwnniform. Pan fo diffoddwyr tân ar-alwad yn dewis prynu i mewn i'r cynllun pensiwn, bydd rhwymedigaeth sylweddol i'r Awdurdod ysgwyddo cost pensiynau o'r fath. Nid oes cyfrifiad manwl o'r rhwymedigaeth wedi'i gytuno'n llawn eto a gallai elfen gael ei hariannu gan Lywodraeth Cymru. Ar hyn o bryd, mae costau ac amseriad unrhyw rwymedigaeth o'r fath, os o gwbl, yn anfesuradwy.

Mae nifer o broblemau cenedlaethol sy'n parhau ar sail gwahaniaethu, a hefyd gwahaniaethu mewn perthynas â chyflwyniad cynllun newydd 2015, ac nid yw gwerth hyn wedi'i bennu eto.

Nodyn 39 – NATUR A GRADDAU'R RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd – y posibilrwydd efallai y gallai partïon eraill fethu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
- Risg hylifedd – y posibilrwydd efallai na fydd gan yr Awdurdod y cyllid ar gael i fodloni ei ymrwymadau i wneud taliadau
- Risg y farchnad – y posibilrwydd efallai y bydd colledion ariannol yn codi i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar Reoli Trysorlys, sy'n sicrhau bod gan yr awdurdod fesurau ar waith i reoli'r risgiau uchod. Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, cyflwynir adroddiad i'r aelodau yn amlinellu'r Strategaeth Rheoli Trysorlys i'w dilyn ar gyfer y flwyddyn ac yn amlinellu'r dangosyddion darbodus ar gyfer y flwyddyn. Hanner ffordd drwy'r flwyddyn, ceir adroddiad yn manylu ar y cynnydd yn ôl y strategaeth ac yn adolygu'r dangosyddion darbodus os oes angen. Ar ddiwedd y flwyddyn, mae'r adroddiad terfynol yn amlinellu sut mae'r Awdurdod wedi perfformio yn ystod y flwyddyn. Nodir sut mae'r Awdurdod yn rheoli risgiau sy'n codi o offerynnau ariannol yn yr adroddiadau trysorlys a gyflwynir i aelodau, y gellir dod o hyd iddynt yma: www.decymru-tan.gov.uk

Mae'r risg credyd uchaf ar gyfer y buddsoddiadau ac mae'r rhain yn cael eu rheoli drwy'r Strategaeth Rheoli Trysorlys fel y nodir uchod. Mae'r strategaeth bresennol yn nodi y bydd yr Awdurdod ond yn buddsoddi yn y tymor byr, hyd at uchafswm o 12 mis, gyda sefydliadau sydd ar restr parti i gontract yr Awdurdod. O ddydd i ddydd, caiff yr Awdurdod ei ddiweddarau gydag unrhyw newidiadau i statws credyd sefydliadau ar y rhestr parti i gontract ac, os bydd unrhyw sefydliadau yn cael eu hisraddio ac yn methu â bodloni'r meini prawf a amlinellir yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys, yna byddant yn cael eu tynnu o'r rhestr. Pe bai sefydliad yn methu ag ad-dalu buddsoddiad yna gallai'r golled ariannol i'r Awdurdod fod yn fwy nag £1 miliwn. Fodd bynnag, yn sgil rheolaeth ofalus o'r portffolio, nid oes unrhyw sefydliadau wedi methu ag ad-dalu'r arian sy'n ddyledus.

Mae gan yr Awdurdod fynediad parod i fenthyciadau oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ac nid oes unrhyw risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i ddiwallu ei ymrwymadau o dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn cael ei ymrwymo i ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg o gyfraddau llog anffafriol.

Mae'r dadansoddiad aeddfedrwydd o rwymedigaethau ariannol wedi'i ddarparu yn nodyn 11 (2) Offerynnau Ariannol.

Risg cyfradd llog – mae'r Awdurdod yn agored i symudiadau cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae symudiadau mewn cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod, gan ddibynnu ar sut mae cyfraddau llog amrywiol a sefydlog yn symud ar draws cyfnodau offerynnau ariannol gwahanol. Er enghraifft, byddai cynnydd mewn cyfraddau llog amrywiol a sefydlog yn cael yr effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau amrywiol – bydd y gost llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynyddu
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn gostwng (dim effaith ar falansau referiw)
- Benthyciadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynyddu
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn gostwng (dim effaith ar falansau referiw)

Ni nodir benthyciadau'n werth teg ar y fantolen, felly ni fydd enillion a cholledion enwol ar fenthyciadau cyfradd sefydlog yn effeithio ar y gwarged neu'r diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau neu wariant ac incwm cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau mewn llog taladwy a derbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol yn cael eu postio i'r gwarged neu'r diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ac yn effeithio ar falans y gronfa gyffredinol, yn amodol ar ddylanwadau gan grantiau'r llywodraeth. Adlewyrchir symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad a ddyfynnwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys Flynyddol yn casglu ynghyd dangosyddion darbodus a thrysorlys yr Awdurdod a'i weithgareddau trysorlys rhagdybiedig, gan gynnwys disgwyliad symudiadau o ran cyfraddau llog. O'r strategaeth hon, gosodir dangosydd trysorlys sy'n darparu terfynau mwyafsymiol ar gyfer amlygiad i gyfraddau llog sefydlog ac amrywiol. Bydd tîm canolog y trysorlys yn monitro cyfraddau llog rhagolygol a'r farchnad o fewn y flwyddyn i addasu amlygiadau'n briodol. Er enghraifft, yn ystod cyfnodau pan fydd cyfraddau llog yn disgyn, a lle bydd amgylchiadau economaidd yn ei gwneud yn ffafriol, gellir cymryd buddsoddiadau cyfraddau sefydlog am gyfnodau hirach i sicrhau enillion hirdymor gwell – yn yr un modd, bydd tynnu cyfraddau benthyc sefydlog cyfnod hirach yn cael ei ohirio.

Perygl pris – Yn gyffredinol, nid yw'r Awdurdod, ac eithrio'r gronfa bensiwn, yn buddsoddi mewn soddgyfrannau neu fondiau gwerthadwy.

Risg cyfraddau cyfnewid tramor – Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw asedau neu rywmedigaethau ariannol mewn arian tramor. Felly, nid oes ganddo amlygiad i golled sy'n deillio o symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid.

CYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN

2016/2017		2017/2018
£000	Incwm i'r gronfa	£000
	Cyfraniadau derbyniadwy:	
	gan y cyflogwr	
-5,452	cyfraniadau arferol	-5,347
-375	cyfraniadau eraill	-379
-3,918	gan yr aelodau	-3,966
-546	Cyfraniadau gwasanaeth blaenorol (cynllun addasedig wrth gefn)	-138
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> -10,291		<hr style="border-top: 1px solid black;"/> -9,830
-100	Trosglwyddiadau i mewn oddi wrth gronfeydd pensiwn eraill	-681
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> -10,391	Cyfanswm incwm i'r gronfa	<hr style="border-top: 1px solid black;"/> -10,511
	Gwariant gan y gronfa	
	Buddion sy'n daladwy:	
18,698	Taliadau pensiwn	18,980
4,815	Cyfnewidiadau pensiwn a chyfandaliadau buddion ymddeol	2,942
616	Taliadau eraill	41
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 24,129		<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 21,963
	Taliadau i ac ar gyfrif pobl sy'n gadael:	
9	Trosglwyddiadau allan i awdurdodau eraill	87
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 24,138	Cyfanswm gwariant gan y gronfa	<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 22,050
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 13,747	Swm net sy'n daladwy ar gyfer y flwyddyn	<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 11,539
-13,747	Grant atodol blynyddol sy'n dderbyniadwy oddi wrth Lywodraeth Cymru	-11,539
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 0	Swm net sy'n daladwy ar gyfer y flwyddyn	<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 0
<hr style="border-top: 3px double black;"/>		<hr style="border-top: 3px double black;"/>

NODIADAU I GYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN

2016/2017	Datganiad Ased Net	2017/2018
£000		£000
	Asedau cyfredol:	
2,072	Grant atodol sy'n ddyledus oddi wrth Lywodraeth Cymru	0
1,568	Taliadau ymlaen llaw i bensiynwyr	1,645
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 3,640		<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 1,645
	Rhwymedigaethau cyfredol:	
0	Grant atodol sy'n dderbyniadwy gan Lywodraeth Cymru	-1,078
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> -3,640	Swm sy'n ddyledus i'r gronfa gyffredinol	<hr style="border-top: 1px solid black;"/> -567
<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 0		<hr style="border-top: 1px solid black;"/> 0
<hr style="border-top: 3px double black;"/>		<hr style="border-top: 3px double black;"/>

Sefydlwyd y gronfa ar 1 Ebrill 2007 ac mae'n cwmpasu Cynlluniau Pensiwn Addasedig Diffoddwyr Tân Wrth Gefn 1992, 2006, 2015 a 2016 a chaiff ei gweinyddu gan yr Awdurdod. Cyflwynodd cynllun 2015 gyfraddau cyfrannu newydd i gyflogwyr a gweithwyr ill dau a buddion gostyngol i bensiwnwyr. Bydd aelodau o gynlluniau 1992 a 2006 nad ydynt yn diwallu'r meini prawf rhagnodedig yn trosglwyddo i gynllun 2015 o dan drefniant meinhau. Ar 1 Ebrill 2016, cyflwynwyd y Cynllun Pensiwn Addasedig wrth gefn yn ychwanegol i gynlluniau gwreiddiol 1992, 2006 a 2015. Roedd y cynllun yn caniatáu i unigolion a gyflogwyd fel aelodau o staff ar-alwad rhwng 2000 a 2006 y cyfle i brynu gwasanaeth yn ôl. Pe bai'r unigolion yn dal i fod yn gyflogeion, yna gallent ymuno â'r Cynllun Pensiwn Addasedig Wrth Gefn, sy'n elwa ar yr un gyfraddau cyfraniadau â chynllun 1992.

Mae cyfraniadau'r cyflogwr a chyflogeion yn cael eu talu i mewn i'r gronfa, a ddefnyddir i wneud taliadau i bensiwnwyr. Mae lefelau cyfrannu gweithwyr a'r cyflogwyr yn seiliedig ar ganrannau o dâl pensiynadwy a osodwyd yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru ac sy'n destun ailwerthusiad teirblwydd gan Adran Actwaraidd y Llywodraeth. Cynllun heb ei ariannu heb unrhyw asedau buddsoddi yw'r cynllun a bydd unrhyw wahaniaeth rhwng buddion sy'n daladwy a chyfraniadau a dderbynnir yn cael ei dalu gan y grant atodol oddi wrth Lywodraeth Cymru.

Mae trosglwyddiadau i mewn i'r cynllun yn drosglwyddiad buddion pensiwn o gynllun pensiwn arall i weithwyr newydd neu weithwyr cyfredol ac mae trosglwyddiadau allan yn fuddion trosglwyddo ar gyfer cyflogeion sydd wedi gadael yr Awdurdod ac wedi ymuno â chynllun pensiwn arall.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am dalu cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa a rhain yw'r costau a adnabyddir yng nghyfrifon yr Awdurdod.

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, gwneir asesiad o faint y grant atodol sydd ei angen gan Lywodraeth Cymru a thelir 80% o'r amcangyfrif yn ogystal â'r gwarged/diffyg (ased/rhwymedigaeth) sy'n daladwy/derbyniadwy o'r flwyddyn flaenorol. Fel y cyfryw, mae unrhyw ased/rhwymedigaeth ar y Gronfa Bensiwn yn cael ei baru gan werth cyfatebol ar fantolen yr Awdurdod. Mae amcangyfrif 2017/18 yn cynnwys asesiad o nifer y diffoddwyr tân sy'n ymddeol o fewn y flwyddyn ac, o ganlyniad, cyfrifir amcangyfrif o daliadau pensiwn. Yn 2017/18, ymddeolodd cyfanswm o 30 o ddiffoddwyr tân (gan gynnwys un aelod gohiriedig) o'i gymharu â'r amcangyfrif o 36. Ar ddiwedd y flwyddyn, daeth Llywodraeth Cymru'n ddyledwr i'r awdurdod â gwerth o £567k.

Mae'r polisïau cyfrifyddu ar gyfer Cyfrif y Gronfa Bensiwn yn gyson â'r polisïau cyfrifyddu. Mae'r polisïau cyfrifyddu a fabwysiadwyd ar gyfer cynhyrchu Cyfrif y Gronfa Bensiwn yn unol â'r arferion argymelledig ac maent yn dilyn y rhai hynny sy'n berthnasol i brif ddatganiadau'r Awdurdod.

Cyfraddau cyfraniadau

O dan Reoliadau Pensiwn y Diffoddwyr Tân, roedd cyfraddau cyfraniad y cyflogwr ar gyfer cynlluniau 1992, 2006 a 2015 a'r Cynllun Addasedig Wrth Gefn yn 25.5%, 16.8%, 14.3% a 25.5% yn y drefn honno. Pennir cyfraddau cyflogeion ar system haenog yn ôl band cyflog, gyda'r rhai sy'n ennill fwyaf yn cyfrannu cyfradd uwch sy'n berthnasol i'w cyflog, h.y. cyfraddau sy'n cychwyn ar 8.5% ac yn gorffen ar 17% am y cyfnod cyfredol.

Nid yw Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn ystyried rhwymedigaethau am bensiwnau a buddion eraill wedi'r cyfnod. Gellir dod o hyd i fanylion rhwymedigaethau pensiwn hirdymor yn Nodyn 23 a 37 y datganiadau ariannol craidd.

Nodyn ychwanegol i Gyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Daeth Gorchymyn Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (Cymru) (Diwygio) 2014 yn weithredol ar 31 Rhagfyr 2014 gyda dyddiad dod i rym o 1 Gorffennaf 2013. Roedd y Gorchymyn yn cynnwys diwygiad i'r rheoliadau pensiwn a oedd yn cyflwyno pwerau newydd i'r Awdurdod wneud lwfansau ac enillion penodol dros dro sy'n bensiynadwy o dan drefniant Buddion Pensiwn Ychwanegol. Yn ystod mis Tachwedd 2017, daeth i'r amlwg nad oedd Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru wedi gweithredu'r Gorchymyn ac roedd lwfansau dros dro wedi cael eu trin yn unol â rheoliadau blaenorol. Ar 26 Mawrth 2018, gwnaeth yr Awdurdod gymeradwyo adroddiad i weithredu gofynion y Gorchymyn gyda dyddiad dod i rym o 1 Ebrill 2018. O ganlyniad i oedi wrth weithredu'r Gorchymyn, mae nifer fach o bobl sydd wedi ymddeol wedi derbyn setliadau pensiwn nad oeddent yn unol â'r rheoliadau perthnasol. Er bod yr Awdurdod yn fodlon nad yw'r symiau yn sylweddol, mae gwaith yn mynd rhagddo ar hyn o bryd i fynd i'r afael ag unrhyw broblemau gweddilliol ynghylch cyfreithlondeb ac ariannu'r taliadau hyn ac i gytuno ar unrhyw gamau gweithredu adferol angenrheidiol.